Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Гаржа эхилһэн 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 278 (13767) | 1974 оной ноябриин 27, среда | Сэн 2 мүнгэн.

«Буряад үнэн» 75. Хонишодой мүрысөөн

МҮРЫСЭХЭЛ ХЭРЭГТЭЙ

...нин ажалда хэды ...худэлжэ байһанаа ...дурдаһанай үлүү ха... һананаб. Тиимэһээ ...үнөө гол түлэб дүй ...эл, совхоз доторо ...рһэн социалис мү... ...н ба тэрэнэй хи... ...үй ехэ үүргэ тухай ... тэдыгээр хөөрэхэ ...энтэйб.

...өө манай отарада ...өө 650 шахуу хо... ...арууһалагдана. Эдэ... бүлтадаа дүрбэдэ... хурьгалаад, ерэхэ ... табадахияа түллэ... ...гээшэ. Тиимэһээ һү... ...ониднай жэгдэ ша... ...тэлжэ, ашаг шэмэн... ...буураа гэхэдэ, эл... ...болохогүй. Зуһагһаа ... хүрэтэр, дүрбэн ... туршада харуу... ...байһан энэ һүрэг... ...илээд олон хурьган ...ха түлжүүлэгдээ ...еэд 100 эхэ хонин ...өө жэл бүри жэн... ...й 130-һаа үсөөн бэ... ...хурьга түлжүүлдэг ...арга тухай хэлэхэ ... һаа, дан тиимэ ...» угы гэжэ хэлэ... ...наб. Хурьгад олоор ...даа нэн түрүүлэн ...дыень хүшэ тамир ...йгаар ондо оруул... ...хала. Тиихэдээ аба... ...зундаа һүрэг хони... ...гоо элбэгтэй бэл... ...э һайса манажа, таргалуулнабди. ...рнь намаршаг тээ ...гаа захадахи зе... ...гоо поли дээрэ ...жэ, бүри хүшэ... ...дэнэ гээшэ. Зарим ...д зунай үедэ хо... һайса таргалуу... ...аад, намар таряа... ...өөдэһэн дээрэ бэл... хүшэ тамирыень ...үлдэг заншалтай. ...га даншье зүбшөө... ...бшэ юм. Ушарынь тарянай узуур бэлшээгдэһэн хо... ...гоондо таргалһан... ...ли байдаггүй, заа... ...лэй эхеэр түргөөр ...адаг гээшэ.

...г хонидоо шэмэтэ ...о һайнаар мана... ...сэд хүшэлүүлээд ...а намартаа олоо... ...отой боложо, ис... ...енна аргаар үрэ... ...ншье богони бол... ...үнгэргэгдэнэ. Ма...най отарада ажалладаг хонишод энэ ажалаа оройдоол нэгэ һарын туршада ябуулдаг заншалтай. Тиигээд лэ һүүлээрнь түл абалгамнайшье 40 хоногһоо үлэдэггүй.

Абтаһан хурьгадаа, илангаяа эхирнүүдээ үхэл гарзагүйгөөр түлжүүлхын тула отарадамнай искусственна аргаар һүн, уураг бэлдэгдэнэ. Һая гараһан эхирнүүдээ 5—6 үдэрэй туршада тусгаар хаамаг соо эхэнүүдтэйнь хамта байлганабди. Һүүлээрнь эхээ оложо, хүнэй туһаламжагүйгөөр хүхэдэг болоходонь олон хурьгадтай ниилүүлэгдэнэ.

Бидэ абтаһан хурьгадаа гол түлэб үбһөөр, үһантай холигдоһон аарсаар, ногооной витаминтай гурилаар хооллуулнабди. Тиихэдэ талха тарянай зүйл хурьгадта огто эдюулэгдэдэггүй. Юуб гэхэдэ, мелькомбинадһаа асарагдаһан энэ тэжээл эдихэдээ хурьгад заабол шэшэдэг, заримдаа үбшэлжэ гарзалдагшье байха юм. Тиимын тула үгтэһэн талха таряанайнь зүйлые эхэнүүдтэнь үгэжэ, һүөөрнь хүсэд садхаанабди.

Зэдын хонишодой дүй дүршэл олондо мэдээжэ болонхой гээшэ. Тиин манай ажахы отара бүхэндөө зелёнко таридаг болоо юм. Манай отарада жэл бүри 10—15 гектарта зелёнко таригдана. Энээнэйгээ ургасыень өөһэдөө хуряагаад, узуур дээрэнь хонидоо бэлшээдэг байнабди.

Саашань һүрэг бурилхэхэ тушаа хэлэхэ болоо һаа, отарымнай хонишод жэл бүри 25—30 хони голодоһондо гаргаад, эдын тооной зуһаг абтана. Голодоһондо гол түлэб дэлэн үбшэнтэй, оло дахин һубайрдаг гү, али һүгүй хурьгалдаг хонид гаргагдана. Мүн шүдэгүй, хүшэ тамираар муу хонид баһал һүрэгһөө амяарлагдана.

Намартаа хүйтэржэ захалхатай адли хүшэ тамираа алдажа ябаһан хонидоо илгажа, тусгаар харууһан дээрэ адуулагдана. Хахад һара шахуу һайн тэжээлээр хооллуулагдажа, хүшэлһэн эдэ хонид һүрэгтөө дахяад бусадаг юм. Тиигэжэ хурьгадай абтатар түүбэрилэн амяарладаг гуримтайбди. Энээнһээ гадна, хурьгалха дүтэлһэн хонид баһал илгагдадаг. Иигэжэ харууһалхада хонидой хүшэ тамир жэгдэ байхаһаа гадна, үхэл гарзада ороногүй.

Тээмэндэ республикын «Буряад үнэн» газетэдэ Зэдын аймагай Ленинэй орденто Борьёогой совхозой залуу хонишон, нютагаймнай хүбүүн Виктор Базаров хүршэ Сэлэнгын совхозой ахалагша хонишон нүхэр Шиндаковтой мүрысэһэн тухайгаа дуулгаһаниинь ехэл һайшаалтай. Энээндэнь аргагүй баяртайб. Юуб гэхэдэ, мүнөө үедэ залуушуулай ниимэ эдэбхитэйгээр тэмсэлдэ бэе бэеынгээ арга шадалые туршалсахаар зэһэһэндэнь бидэшье баяртай, һайшаан дэмжэнэбди.

Манай ажахын хонишод хоорондоо мүрысэдэг болоһоор үнинэй гээшэ. Энээнэйнь аша үрэ юуб гэхэдэ, һүүлэй гурбан жэлдэ ажахыгаараа эхэ хонин бүриһөө хурьга абаһан юм. Мүнөөшье энэ мүрысөөмнай үргэлжэлһэн зандаа. Манай отарын хонишод ерэхэ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 115-һаа үсөөн бэшэ хурьга түлжүүлхэ зорилго хараалаа. Ушарынь хадаа хониднай үтэлһэн аад, олон түл абахаар найдабаригүй болошоо гэхэ байнаб. Харин мантай мүрысэдэг Согто Энхеевна Тыхеевагай даадаг бригада 100 эхэ хонин бүриһөө 110 хурьга түлжүүлхээр уялга абаа.

Совхозой хонишодой дунда дэлгэрһэн мүрысөөнэй дүнгүүд, тэрэнэй ябаса хододоо согсологдожо, шалгагдажа байдаг. Искусственна үрэжүүлгын гү, али үбэлжэлгын, үгышье һаа, түл абалгын үедэ заал һаа нүхэд ёһоной шалгалта эмхидхэгдэжэ, эндэ эрхимлэһэн бригадануудай хонишод моральна болон материальна талаар урмашуулагдана. Тиигэжэ хонишодой эдэбхи үүсхэл заабол дэмжэгдэжэ, шэнэ илалта тээшэ зориг жуулна гээшэ.

Ц. БАДМАЕВА,
Хурамхаанай аймагай Гааргын совхозой ахалагша хонишон, СССР-эй Верховно Соведэй депутат.

ТЕХНИКЭ ЗАҺАБАРИЛГАДА—ОНСО АНХАРАЛ

...ММУНИСТНУУД ЗҮБШЭБЭ

...тарилгада хэрэг... трактор, машинануу... ...барилгын хангалта... эмхидхэгдэжэ бай... ...асуудал һаяхан ...колхозой түбэй ...эхин организациин ...дээрэ зүбшэн хэл... ...асуудалаар кол... ...ад инженер А. Д. ...идхэһэн байна.

...ктор, машинануу... ...барилжа һаял эхи... ...үнөө үедэ 60 сеял... ...инь бэлэн болгог... Трактор заһаба... ...механизатор, бу... ...нуудта 4 хүн та... — гэжэ элидхэлшэ...

...шын һүүлээр үгэ В. И. Соколов ...даагша): механиза... трактор, машина... ...ланаар хандана, саг соонь техническэ харууһалга хэнэгүй гэжэ шүүмжэлээд, заһабарилгада хабаадагшадта халуун эдеэ бэлдэхэ тушаа дурадхаа.

— Комбайнууд, сеялкэнүүд бүхыдөө суглуулагдажа, бүрин сэбэрлэгдэжэ, МТМ-гэй газаа табигдаа. Зүгөөр плугууд бригадануудтаа үлөөгдөө, — гэжэ хүдөө ажахын машинануудай талаар механик А. С. Тимофеев дуулгаа.

Тиигэхэ зуураа, техникые механизаторнуудһаа тушаан абаха тусхай комисси байгуулха, трактор, машинануудай ямар юумэнэйнь муудаһан, заһабарилагдаха болоһыень уридшалан элишэлхэ шухала гэжэ тэрэ хэлээ.

— МТМ-дэ хүдэлдэг хүнүүдэй ажалай журам һула, ажалһаа гээгдэхэ, хүдэлмэриин үедэ архидаха баримтанууд үзэгдэнэ. — гээд гаражые даагша И. П. Тимофеев шүүмжэлээ.

Техникэ заһабарилхада хэрэгтэй частьнууд дуталдана. Тиимэһээ ямар частьнуудай складта бии байһые нариидаар бүридхэхэ, хуушан частьнуудые МТМ дотороо шэнэдхэн тааруулха тухай запчастьнуудай складые даагша Д. Рантапов ажаглаа.

Тракторнуудай ямар частьнууд ехээр, сагһаа урид гарһаа гаранаб, энэнь ямар ушар шалтагаанһаа болоноб гэжэ заһабарилгын үедэ һайса тодорхойлоод, тэрэнээ механизаторнуудай һуралсал дээрэ элидхэхэ хэрэгтэй гэжэ аюулгүйе сахиха талаар инженер А. Москалев һанамжаяа хэлэһэн байна.

— Кузницын байра үбэл хүдэлхөөр һайса дулаалагдаагүй, заһабарилагдаагүй, сонхын шэл угаагдаагүй үлөө. Мүн энэ тэрэ юумэ дархалха түмэр түдэгэ байхагүй. Намда туһалагшаар хүдэлдэг хүниие ходо һэлгэнэ, — гэжэ түмэршэ дархан Д. Н. Шареев гомдоо.

Мүн суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн колхозой түрүүлэгшэ В. М. Цыдендамбаев коммунистнуудай хэһэн ажаглалтануудые зүбшөөжэ, бии байгаа дутагдалнуудые дары усадхаха хэмжээнүүдые абаха тухайгаа тогтоо.

Хабарай тарилгада хэрэглэгдэхэ машинануудые (сеялкэ, плуг) шэнэ жэл гаратар заһабарилжа дүүргэхэ, тракторнуудай заһабарилгые графигай ёһоор ябуулха. заһабарилгада хабаададаг механизаторнуудай дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, мүрысөөнэй гурим шэнээр баталха, тэдэндэ һаадгүйгөөр ажаллаха арга олгохо, тэндэ столово нээхэ ба ажалай журам һайжаруулха тухай тусхай тогтоол абаа.

А. БОРИСОВ.
Хяагтын аймаг.

...О ...АЙН ...АЛАМЖА ...О

Онохойн модоной комбинадай коллектив Эрхирэгэй совхозые шефтээ абаһаар хэдэн жэл боложо байна. Энэ үе соо комбинадай хүдэлмэришэд хүдөө нүхэдтөө саг үргэлжын туһаламжа хүргэдэг байгаа.

Мүнөөшье жэлдэ комбинадай хүдэлмэришэд энэ хэрэгээ урагшатайгаар ябуулна. Жэшээлхэдэ, 1500 дүрбэлжэн метр талмайтай хоёр теплицэ барижа, Онохойн станци шадар оршодог һү һаалиин фермын хашаа хорёо эдэнэр заһабарилжа үгөө бэлэй.

Мүн үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын, огородой эдеэ хуряалгын үедэ горитой туһаламжа хүргэгдэһэн байха юм. Энэ үе соо 27 гектар газарай хартаабха малтагдаа. 3 гектар газарай капуста, куузику хуряагдаа.

102 тонно набшаһата тэжээл, 1800 центнер һайн шанартай үбһэн комбинадай хүдэлмэришэдэй хүсөөр бэлдэгдээ юм. Энээнһээ гадна, хүдөө нүхэдтөө техникэ үгэжэ туһалдаг.

Комбинадай уран һайханай бүлгэмэйхид Эрхирэгэй совхозоор хидэ-хирэ болоод лэ ябажа байдаг болонхой. Жэшээлхэдэ, гансал һүүлэй хэдэн һара соо юһэ дахин энээгүүр ябаа. Тиихэдээ лекцинүүдые уншаһан, концертнүүдые харуулһан байха юм.

Ц. ЦЫБАНОВ.

СОВЕТ ДЕЛЕГАЦИ МНР-эй ПАРТИ, ПРАВИТЕЛЬСТВЫН хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзаба

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй совет партийно - правительственна делегаци Улаан-Баатарта ерэмсээрээ МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Арадай Ехэ хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Ю. Цеденбалтай, Монголой Арадай Республикын партийна ба гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзажа, хөөрэлдэбэ.

Советскэ Союзай ба МНР-эй хоорондохи аха дүү ёһоной харилсаа холбоое хүгжөөлгэдэ хабаатай асуудалнуудые, уласхоорондын гол шухала хэдэ хэдэн асуудалнуудые хани барисаанай, үнэн зүрхэнэй оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнэй үедэ зүбшэн хэлсээ.

Совет талаһаа — КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай, Политбюрогой гэшүүн, Казахстанай компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Д. А. Кунаев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, Киргизэй компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Т. У. Усубалиев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо И. Т. Новиков, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо И. В. Архипов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй Эрхүүгэй обкомой нэгэдэхи секретарь Н. В. Банников, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүндэ кандидат, СССР-һээ МНР-тэ байдаг элшэн сайд А. И. Смирнов, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагшанар — КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн К. В. Русаков, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүн А. М. Александров;

Монголой талаһаа — МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ж. Батмунх, МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд Н. Жагварал, С. Жалан-Ажав, С. Лувсан, Н. Лувсанравдан, Д. Майдар, Д. Моломжамц, МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидадууд Б. Алтангэрэл, Т. Рагча, МНРП-гэй ЦК-гай секретарь Д. Чимиддорж, МНРП-гэй ЦК-гай гэшүүд — МНР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр Л. Ринчин, МНРП-гэй ЦК-гай таһагуудые даагшанар Ц. Давагсурэн, Ц. Намсарай, МНР-эй Наукануудай академиин президент Б. Ширендыб уулзалгада хабаадаба.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев түрүүтэй партийно-правительственна делегаци ноябриин 25-да Улаан-Баатар ерэ бэ.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Буянт-Уха аэропорт дээрэ болоһон уулзалгын үедэ.
Фототелеграфаар абтаһан зураг.

ҮНЭН ЗҮРХЭНЭЙ АМАРШАЛГАНУУД

МНРП-гэй III съездын болоһоор 50 жэлэй ойтой, Монголой Арадай Республикын тогтоогдоһоор 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Монголой Арадай-революционно партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, Монголой Арадай Республикын Арадай Ехэ хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Ю. Цеденбалда, Монголой Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Ж. Батмунхда, нүхэд Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорный, А. Н. Косыгин амаршалгын телеграмма эльгээбэ.

Коммунистнуудай, бүхы монгол арадай ажабайдалдахи эдэ түүхэтэ ойнууд 1921 оной Арадай революциин түйлалтануудые улам гүнзэгырүүлхын, хүгжөөхын түлөө тэмсэлэй тон шухала шатанууд болоно гэжэ телеграмма дотор хэлэгдэнэ. Съездын баталан абаһан, Монгол оронии капиталисбэшэ замаар хүгжөөхэ марксистско-ленинскэ хараа бодол социально-экономическа гээгдэлыень зайсуулха холын хараата эли тодо аргануудые республикын ажалшадта заажа үгэһэн байна.

Монголой Арадай Республикын ажалшад өөһэдынгөө дайшалхы манлайн — Монголой Арадай-революционно партиин хүтэлбэри доро, СССР-тэй, бусад аха дүү социалис оронуудтай нягта холбоо барисаатай байжа, 50 жэлэй туршада эдэбхитэйгээр тэмсэһэн, оролдосотой габшагайгаар ажаллаһаниинь общественэ ажабайдалай бүхы һалбаринуудта гүн гүнзэгы, үнэхөөрөө революционно шэнэдхэлгэ хубилалтануудые үүсхээ, урдань гээгдэнги феодальна байһан ороноо социалис гүрэн болгоо. Үйлэдбэридэхи социалис харилсаанай илалта; ороной үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй, арад зоной ажабайдал хурдан түргэн ургалта, социалис суртал бодолой түгэс илалта, монгол соёлой гайхамшаг һалбаралта, арадай засагта Монгол ороной хүгжэлтын бүхы дүй дүршэл хадаа экономическа талаараа гээгдэнги байһан оронуудай капиталисбэшэ замаар хүгжэжэ болохо тухай Ленинэй һургаалай сэсэн мэргэнине эли тодоор гэршэлэн батална.

Мүнөөнэй Монголой Арадай Республика — социалис хани харилсаата оронуудай нэгэдэмэл, холбоо барисаата бүлын тэгшэ эрхэтэ гэшүүн мүн. Арадуудай бата бэхи эб найрамдал, аюулгүй байдал хангаха зорилготой социалис гүрэнүүдэй һанал нэгэтэй гадаадын политическэ хараа бодолые хамтадаа тодорхойлхо ба бэелүүлхэ хэрэгтэ энэ республика эдэбхитэйгээр хабаадана. МНР бусад аха дүү республикануудтай хамта социалис ёһоной экономическа харилсаа холбоо саашадань хүгжөөхын тула эсэшэ сусашагүй оролдолго хүсэлэлгэ гаргана, хоёр талын, олон талын үндэһэ һуури дээрэ аха дүү оронуудай хани холбоое бүхы талаарнь хүгжөөхэ, гүнзэгырүүлхын түлөө сэхэ шууд тэмсэнэ. Экономическа Харилсан туһалалсалгын Соведтэ тус ороной эдэбхитэйгээр хабаададагынь һайн мэдээжэ.

Марксизм - ленинизмын, пролетарска интернационализмын гол ёһонуудые баримталдаг дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй эмхидэлые улам бэхижүүлхын түлөө, бүхы революционно хүсэнүүдэй нэгэдэлэй түлөө тэмсэлэй хэрэгтэ бусад аха дүү партинуудтай хамта Монголой Арадай-революционно партиин оруулдаг үрэ түгэс хубитань сэдьхэлыемнай ханаана гэжэ телеграмма дотор тусхайлан тэмдэглэгдэнэ.

Колониализмда, шэнэ түхэлэй колониализмда эсэргүүсэн, национальна ба социальна сүлөөрэлгын түлөө тэмсэгшэ арадуудтай Монгол ороной ажалшадай дайшалхы ёһоор һаналаа нэгэдэлгэ империализмда эсэргүү мүнөө сагай хүдэлөөн дотор Монголой Арадай Республикые ехэ хүндэтэй болгоо.

Үнгэрһэн 50 жэл хадаа социалис интернационализмын, үнэхөөрөө адли тэгшэ эрхын, үнэн сэдьхэлэй туһаламжа ба дэмжэлгэ үзүүлэлсэхэ ленинскэ гол ёһонуудые үндэһэ болгодог КПСС болон МНРП-гэй, СССР ба МНР-эй хоорондын аха дүү ёһоной холбоо барисаае хэлбэришэгүйгөөр хүгжөөлгын ба бэхижүүлгын үе байгаа. Зохёон байгуулхы амгалан ажалай жэлнүүдтэшье, хамтынгаа дайсадта эсэргүү байлдаануудай үедэшье совет-монгол хани барисаан, политическэ, экономическа, соёлой, сэрэгэй ба бусад һалбаринуудай талаар харилсаа холбоон хоёр ороной арадуудай үндэһэн ашаг туһада, социализмын ба амгалан байдалай хэрэгтэ хододоо алба хэдэг байгаа, хэжэ байна.

Монгол арад оронойнгоо экономикые, соёл болбосоролые саашадань хүгжөөхын, аюулгүй байдал хангахын тула оролдолго хүсэлэлгэ гаргахадаа, Советскэ Союзай Коммунис партиин, СССР-эй правительствын, бүхы совет арадай аха дүү ёһоной туһаламжада, бүрин түгэс дэмжэлгэдэ хүртэхэбди гэжэ саашадаашье найдахадань болохо. Совет-монгол харилсаае улам хүгжөөхэ, манай оронуудай ба арадуудай хоорондын эбдэршэгүй бата холбоо барисаае бэхижүүлхэ бата үндэһэ һууринь Хани барисаан, холбоо барисаан ба харилсан туһалалсалга тухай 1966 оной январиин 15-най договор болоно.

Совет хүнүүд хүндэтэ ханинар, Таанартаяа хамта, манай хамтын интернациональна һайндэрые тэмдэглэжэ байхадаа, Монгол ороной хүдэлмэришэн ангида, хамжаалан нэгэдэһэн хүдөөгэй ажалшадта, арадай интеллигенцидэ, революционно тэмсэлэй ветерануудта, залуушуулда халуун амаршалгын үгэнүүдтэйгээр, МНРП-гэй XVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын, Монгол орондо социализмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулжа дүүргэхын тула эрхилдэг аша түгэс ажалдаа ехэ амжалтануудые түйлахыень хүсэһэн хүсэлэнгүүдтэйгээр хандана.

(ТАСС).

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

МОНГОЛ-СОВЕТ ХАНИ БАРИСААНАЙ БҮЛГЭМЫЕ АРАДУУДАЙ ХАНИ БАРИСААНАЙ ОРДЕНООР ШАГНАХА ТУХАЙ

Монголой Арадай Республикын Советскэ Союзай арадуудай хоорондын хани барисаае, харилсаа холбоое хүгжөөн бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехэ габьяатай байһанайнь түлөө **Монгол-совет хани барисаанай бүлгэмые Арадуудай хани барисаанай** орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ

Москва, Кремль.

РКП-гэй XI СЪЕЗД НЭЭГДЭБЭ

БУХАРЕСТ. (ТАСС). Румыниин Коммунис партиин XI съезд ноябриин 25-да эндэ Республикын ордоной Ехэ зал соо хүдэлмэрөө эхилбэ. 2450 делегат, олон тоото айлшад тэрээндэ хабаадана.

Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай, социалис партинуудай, түрүү үзэлтэй болон сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдэй делегацинууд съездын хүдэлмэридэ хабаадахаяа ерээ. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. П. Кириленко түрүүтэй Советскэ Союзай Коммунис партиин делегаци съездэ хабаадана.

РКП-гэй Генеральна секретарь Н. Чаушеску съезд нээгээ.

Съездын хүдэлмэриин органууд һунгагдажа, зүблэхэ зүйл баталагдаба.

X, XI съезднүүдэй хоорондохи үе соо РКП-гэй ЦК-гай хэһэн ажал ябуулгые, РКП-гэй программын проектые, 1976—1980 онуудай табан жэлэй түсэб тушаа, 1990 он болотор республикые хүгжөөхэ гол хараа шэглэлнүүд тушаа съездын директивэнүүдэй проектые делегадууд зүбшэн хэлсэхэ байна.

Н. Чаушеску нэгэдэхи асуудалаар РКП-гэй Центральна Комитедэй элидхэл хэбэ.

Нүхэр А. Н. КОСЫГИН ЛИПЕЦК ЕРЭБЭ

ЛИПЕЦК. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр А. Н. Косыгин ноябриин 25-да эндэ ерэбэ. Партиин Липецкэ обкомой нэгэдэхи секретарь Г. П. Павлов, областиин ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ Н. Д. Новиков, КПСС-эй обкомой бюрогой ба областной гүйсэдхэхэ комитедэй гэшүүд аэродром дээрэ тэрэниие угтаа.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Н. А. Тихонов, СССР-эй министрнүүд И. П. Казанец, В. Ф. Жигалин, Н. В. Голдин, Ф. Б. Якубовский гэгшэд мүн лэ Липецкдэ ерэбэ.

А. Н. Косыгин болон бусад нүхэдүүд Новолипецкэ металлургическа заводто хүрэбэ. Жэлдээ 4 миллион тонно булад хайлуулха кислородно-конверторно хоёрдохи цехые ашаглалгада оруулхые бэлдэжэ байһан тухайдаа заводой ба «Главлипецкстройн» хүтэлбэрилэгшэд хөөрөө. Саашадаа тэрэнэй хүсэн хоёр дахин үргэдхэгдэхэ юм. Түрүүшын булад хайлуулга эндэ болзорһоонь урид — декабриин 10-да хэгдэхээр хараалагдаа.

Нүхэр А. Н. Косыгин хүсэтэ конверторнүүдые хүтэлэн жолоодохын тула тодхогдоһон электронно оньһон техникэтэй, буладые таһалгаряагүй эюулэн гоожуулха түхеэрэлгэнүүдтэй танилсаһан байна. Иимэ техникэ манай металлургида түрүүшынхеэ хэрэглэгдэбэ.

Столово, хүдэлмэришэдэй ажаһуудал хангаха байшан гэрнүүдые, шэнэ цехэй клуб А. Н. Косыгин хараа. Тэрэ «2000» гэжэ станиие, мүн заводой хүдэлжэ байгаа бусад цехүүдые хараба. А. Н. Косыгин барилга дээгүүр, завод соогуур ябажа, металлургнуудтай, барилгашадтай хөөрэлдэһэн байна.

„САЛЮТ-3“: 5 һарын турша соо ниидэһээр

НИИДЭЛГЫЕ ЗАЛАН ЖОЛООДОЛГЫН ТҮБ, (ТАСС). Ниидэлгын гол программаар түсэблэгдэһэнэй ёһоор «Салют-3» гэжэ замбуулинай научна станци гурба һарын орондо таба һарын турша соо ниидэлгээ үргэлжэлүүлһээр. Ноябриин 25-да Москвагай сагаар 12 часта станци 2462 дахин Газарые тойрон ниидээ.

Хүдэлмэриин нэмэлтэ программын үндэһөөр, станци дээрэ тодхогдоһон түхеэрэлгэнүүд һайнаар хүдэлнэ.

«Салют-3» гэжэ замбуулинай станци ниидэжэ үргэлжэлһөөр.

НЭГЭНИИИНЬ УРАГШАА, НҮГӨӨДЭНЬ ГЭДЭРГЭЭ

ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЫН НЭРЭ ХҮНДЭ

Хүдөө ажахын үйлэдбэри хүгжөөхэ хэрэгтэ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, фермэ, гүүртэнүүд, бригаднуудые даагшадай үүргэ тон ехэ гэжэ мэдээжэ. Мүнөө үеын эрилтэнүүдэй ёһоор, тэдэнэр имагтал уялгата агбаяа гэхэ гү, али даалгагдаһан ажалаа эмхидхээд, түсэбтэ даабари, уялгануудаа дүүргэхын хойноһоо оролдоод лэ ажал хүдэлмэриеэ хизаарладаггүй зон байха болоно бшуу. Энэ талаар абажа харахада, «Белоруссиин партийна организацида суртал бодол нэбтэрүүлдэг кадрнуудые шэлэн томилхо, хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол соо хэлэгдэһэн заабаринууд манай республикын партийна эхин организаци бүхэндэ сэхэ хабаатай гээшэ. Юундэб гэхэдэ, суртал бодолой хүдэлмэридэ бүхы зиндаанай хүтэлбэрилэгшэд булта хабаадаха уялгатай. Энэ хүтэлбэрилэгшэ бүхэнэй хэрэг.

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Забайкалец» совхозой партком болон совхозой отделенинүүдэй партийна эхин организацинууд суртал бодол нэбтэрүүлдэг кадрнуудые шэлэн томилхо, хүмүүжүүлхэ хэрэгээ хэр зэргэ ябуулнаб гэжэ һонирхоһон байгаабди. Суртал бодол нэбтэрүүлдэг кадрнуудай тоодо имагтал агитаторнууд, политинформаторнууд, пропагандистнууд ородог бэшэ ха юм. Үнэн дээрээ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, дунда зиндаанай хүтэлбэрилэгшэд энэ хүдэлмэри ябуулха даабаришьегүй һаа, өөрынгөө албан тушаалай, бэлэдхэлэй зэргээр хүн зониие хойноо дахуулхэ, һайн жэшээгээр хүмүүжүүлхэ, богонёор хэлэхэдэ, хүтэлбэрилэгшэ гэһэн нэрэеэ али бүхы талаһаань харюулха зэргэтэй.

«Забайкалец» совхоз гол түлэб шубуу үсхэбэрилдэг ажахы юм. Гэбэшье, 1 мянга шахуу үнеэд, 20 мянга гаран толгой хонид тус ажахыда тоологдоно. Тус совхоз аймаг соогоо томо ажахынуудай нэгэн болодог. Энэ ехэ үйлэдбэри хангахын тула мэргэжэлтэдэй эндэ олоороо ажалладагынь гайхалгүй. Ажахыда 5 агроном, 5 зоотехник, 4 ветврач гэхэ мэтээр хамтадаа 30 гаран хүтэлбэрилхы тушаалай хүнүүд тоологдоно. Зүгөөр тэдэнэр политическэ ба хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ хэр хабаадана гээшэб?

Политическэ һуралсал мүнөө үедэ тон ехэ удха шанартай гээд мэдээжэ. Мүнөө эндэ научно-коммунизмын, политэкономи, КПСС-эй дотоодын ба гадаадын политика шудалдаг кружогууд, коммунис хүмүүжүүлгын асуудалнуудаар семинар хүдэлдэг байна. Совхозой главна экономист В. П. Баиров, главна инженер Н. С. Яковлев, Шаралдайн дунда һургуулиин һуралсалай таһагые даагша Г. А. Брылева, 8 жэлэй һургуулиин директор П. М. Кузьмин гэгшэд пропагандистнуудаар томилогдонхой. Тэдэ дүй дүршэлтэй, политическэ талаараа бэлэдхэл һайнтай коммунистнууд. Гэбэшье, эдэ кружогуудай хэшээлнүүд хэр һайнаар, саг болзортоо болодог гү гэһэн асуудал гаража ерэнэ. Һуралсалай шэнэ жэлэй эхилэмсээр партиин райкомой зүгһөө хэгдэһэн шалгалта «Забайкалец» совхоздо политическэ һуралсалай хэшээлнүүд саг болзортоо үнгэргэгдэнэгүй гэжэ харуулаа. Совхозой парткомой политическэ һуралсалда, ажалшадай оюун бодолой ургалтада үшөө горитой анхарал хандуулдаггүй байһые энэ баримта гэршэлээ. Политическэ һуралсал һайнаар эмхидхэхэ асуудал партиин райкомдо хаража үзэгдэһэн, дутагдалнуудые усадхаха хэмжээнүүд хараалагдаһан байна.

Энээнһээ уламжалан, КПСС-эй ЦК-гай тогтоол соохи «Семинарнуудта, курсануудта, бусад һургуулинуудта ленинскэ гол ёһонуудые, хархис суртал номнолдо эсэргүү тэмсэлэй аша үрэ ехэтэй арга методуудые, энэ тэмсэлэй гол шэглэлнүүдые шудалха хэрэг эмхидхэхэ, мүнөө үеын социальна асуудалнуудта, үйлэ хэрэгүүдтэ марксистско-ленинскэ ойлгуулламжа саг соонь үгэжэ байха» гэһэн заабари тус совхозой парткомой суртал бодол нэбтэрүүлхэ ажал ябуулгада гол һуури эзэлээгүй байгаа ха гэһэн һэжэглэл түрэнэ.

«Забайкалец» совхоздо 2 агитколлектив хүдэлдэг. Тэрэ агитколлективэй гэшүүн, совхозой хоёрдохи отделениин зоотехник Анна Филатовна Калашникова эдэбхитэй агитатор юм. Анна Филатовна эндэ арба гаран жэл соо зоотехнигээр ажаллана. Тэрэнэй хүдэлдэг отделениин һү һаалиин түбэй фермэдэ 7—8 жэлэй саада тээ үнеэн бүриһөө жэл соо дунда зэргээр 1.400 килограмм һүн һаагдадаг байбал, үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 2.300 килограмм һүн һаагдаа.

Коммунистка Анна Калашникова малшадай дунда үдэр бүри ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулдаг заншалтай. Гадна хэдэн жэлэй саана зооветһуралсал эмхидхэһэн юм. Анна Филатовна хэшээлнүүдээ тон һонирхолтойгоор, ойлгосотойгоор үнгэргэдэг бэлэй. Малшад һуралсалайнгаа программа һайнаар шудалһан, хэрэгтэй юумэеэ ойлгожо абаһан байха. Мүнөө Анна Филатовна коммунис ажалай һургуулиин хэшээлнүүдые үнгэргэнэ. Тиигэжэ ойлгуулламжын хүдэлмэриие зохид һайнаар эмхидхэжэ шадаһанайнь ашаар, совхозой түбэй фермын коллектив ажалдаа горитой амжалта туйлана. Зоотехник А. Ф. Калашникова һайн хүтэлбэрилэгшэ байхаһаа гадна, бэрхэ хүмүүжүүлэгшэ байһанаа харуулаа.

Гэхэтэй хамта, тад ондоо жэшээ тус совхоздошье бии. Совхозой нэгэдэхи отделенидэ Анатолий Афанасьевич Овчинников гурбан жэл соо зоотехнигээр ажаллаа. Энэ залуу нүхэр эдэбхи үүсхэлгүйгөөр, сэхыень хэлэхэдэ, тулюурханаар ажаллаа. Тэрэ ниитэ хүдэлмэридэ, илангаяа үзэл сурталай хүдэлмэридэ анхаралаа хандуулдаггүй, хэтэржэ ерэхэдээ ажалай журамшье эбдэдэг байшоо. «Энэ залуу мэргэжэлтэниие ниитын ба суртал бодол дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ хабаадуулхын тула ямар хэмжээнүүдые абадаг байгаабта?» — гэжэ совхозой парткомой секретарь Павел Фомич Брылёвһоо асуухада:

— Би өөрөө, мүн совхозой директоршье оло дахин энэ хүнтэй хөөрэлдэһэн байха», — гээ һэн. Совхозой партком, нэгэдэхи отделениин партийна эхин организаци (булта 32 коммунисттай юм) энэ мэргэжэлтэниие үзэл сурталай хүдэлмэри ябуулжа шадахаар хүмүүжүүлжэ шадахагүй байба гээшэ гү? Мүнөө зоотехник А. А. Овчинников отделениин зоотехнигэй тушаалһаа сүлөөлэгдэжэ, мяханай-товарна фермые даагшаар томилогдонхой. Зүгөөр энэ шэнэ ажал дээрээ һайнаар ажаллаха, хүдэлмэришэдэй дунда суртал бодол нэбтэрүүлдэг болохонь, хүтэлбэрилэгшын нэрэ хүндые дээрэ үргэжэ, ажалаа һайнаар эрхилдэг болохонь гэжэ этигэхээр гү? Совхозой парткомой, партийна эхин организациин ябуулдаг хүдэлмэриие хаража үзэхэдэ, иимэ эрид хубилалта болохонь гэжэ һанахаар бэшэ байна. Коллективэй нүлөөлхы хүсэн, отделениин коммунистнуудай суглаан, мэргэжэлтэдэй гү, али үйлэдбэриин зүблөөнүүд, харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд (тэрэ тоодо сатирическэ хуудаһанууд) гэхэ мэтэ юумэн суртал бодол нэбтэрүүлдэг кадрнуудые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ гүйсэд хэрэглэгдээгүй.

Партийна суглаанууд хүмүүжүүлхы ехэ үүргэтэй гээшэ. «Забайкалец» совхозой коммунистнуудай суглаанууд дээрэ ходол ахир гэмээр асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэдэгынь гайхалтай. Тэдэнэй заримыень эндэ дурдая: «Үйлэдбэриин-финансова түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүд» (1973 он), «Ажахын 1973 ондо хэһэн ажал ябуулга тухай совхозой директорэй тоосоон» (1974 он), «1972 ондо ажахын жэлые түгэсхэхэ тухай» (1972 он), «1973 оной социалис уялгануудые дүүргэхэ талаар хэмжээнүүд тухай» (1973 он) гэхэ мэтэ. Һүүлэй гурбан жэл соо совхозой партийна суглаан дээрэ үзэл сурталай хүдэлмэри һайжаруулха тухай асуудал оройдоошье зүбшэн хэлсэгдээгүй байһаниинь халагламаар. Үйлэдбэриин асуудалнууд партийна суглаан дээрэ хэлсэгдэхэл ёһотой. Энээндэ арсалта, һэжэглэл байхагүй. Зүгөөр суглаан бүхэниие үйлэдбэриин зүблөөн болгожорхихо гээшэ мнай эндүүтэй хэрэг. Совхозой партийна организаци хадаа хүн зонойнгоо политическэ хүтэлбэрилэгшэ, эмхидхэгшэ байхаһаа гадна, хамтын хүмүүжүүлэгшэ байха зэргэтэй бшуу. Тэрэнэй үдэр бүриин ажалай гол нэгэ зүйл хадаа кадрнууд болоно. Кадрнуудые шэлэн табиха, хүмүүжүүлхэ, үзэл сурталай хүдэлмэридэ хабаадуулжа, ниитэ-политическэ мэргэжэлтэй болгохо гээшэ партийна хүтэлбэрилэгшэдэй нангин уялга мүн.

Дээрэ бэшэгдэһэн баримтануудые хаража үзэхэдэ, Мухар-Шэбэрэй аймагай «Забайкалец» совхозой партийна организаци суртал бодол нэбтэрүүлдэг кадрнуудые хүмүүжүүлхэ талаар олон дутагдалтай. Партиин Мухар-Шэбэрэй райкомой анхаралда энэ асуудал табиха дуран хүрэнэ.

С. ОЧИРОВ,
манай тусхай корр.

ПРОФСОЮЗАЙ АЖАБАЙДАЛ

ХҮДЭЛМЭРИЕЭ СААШАДАНЬ ҺАЙЖАРУУЛХА

Хориин аймагай Анаагай совхозой профсоюзай организациин конференци болобо. Профсоюзай рабочкомой түрүүлэгшэ Д. Ц. Цыренова тоосоото элидхэл хэхэ зуураа, үнгэрһэн жэлэй туршада ябуулһан хүдэлмэри тухайгаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ, бии байгаа дутуу дундануудаа усадхахын тулада шэнэ комитедэй юу хээ һаань һайн бэ гэжэ хэлээ.

Тоосоото үе соо зарим тэды һайн хубилалтанууд туйлагдаа. Ниитын эмхинүүдэй хүдэлмэриие хүтэлбэрилхэ, ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха талаар профсоюзай рабочком горитой хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлһэн байна.

Нүхэрэй сүүдэй, эхэнэрнүүдэй соведэй, ПДПС-эй, ВОИР-ой, НТО-гой хүтэлбэрилэгшэд профсоюзай рабочкомой урда нэгэ хэды болоод лэ тоосодог һэн. Мүн энэ эмхинүүдэй ажал ябуулгада олониитые үргэнөөр элсүүлхын тулада ехэ юумэн хэгдэдэг байгаа.

Профсоюзай гэшүүдэй дунда ойлгуулламжын, эмхидхэлэй хүдэлмэри үргэн дэлисэтэйгээр ябуулагдадаг байһан юм. Тэдэнэрэй дунда ажалдаа үндэр амжалта туйлаһан зон олон. Луговодууд А. И. Степанов, Е. А. Ринчиндоржиев, П. И. Пластинин, хонишод Г. Д. Доржиева, П. Ж. Жамбалов, һаалишад Екатерина, Захия Рахматуллинатан, Мария Будажапова, Долгор Гармаева болон бусадайшье нэрэ ганса совхоз соогоо бэшэ, мүн аймаг соогоо мэдээжэ болонхой.

Конференцидэ ерэһэн делегадууд туйлагдаһан амжалтанууд тухайгаа хөөрэхынгөө хажуугаар дутуу дундануудай тухайгаа үнэн зүрхэнһөө һанаагаа зобонгёор хэлэһэн байна. Совхозой дирекци, партком, рабочком малай байха хашаа хорёо заһабарилха, дулаалха хэрэгтэ анхаралаа ехэ табинагүй. Жэшээлхэдэ, нэгэдэхи отделениин үхэрэй фермын хашаа үүдэгүй, эндэ тэндээ нүхэ һүбэтэй, хушалтань муу, досоонь муухай байһаар. Теэд энээниие заһахын тулада ямаршье хэмжээнүүд абтанагүй.

Мүн ажал дээрэ гэнэ усалһаа һэргылхэ захяа заабари дүүргэхэ талаар мүртэй юумэн хэгдэнэгүй гээд зарим делегадууд тон зүб заагаа.

Делегадууд, гурбадахи отделениин МТФ-е даагша Ж. Базаров, совхозой главна инженер Д. Лхасаранов, тракторно-тарян ажалай бригадые даагша А. Ситников, нэгэдэхи отделениин профсоюзай цехкомой түрүүлэгшэ С. Бадмацыренов болон бусад ажалай журам һайжаруулха, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри гуримшуулха, хүдэлмэришэдэй мэргэжэл дээшэлүүлхэ, түрүү дүй дүршэл ажалдаа үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй хүдэлмэриие нарин нягта хиналта доро абаха тухай хэлэхэ зуураа, саашанхи зорилгонуудаа эли болгон харуулһан байна.

Конференци профсоюзай рабочкомые шэнээр һунгаба. Түрүүлэгшээрнь В. Ц. Дмитриев һунгагдаа.

Д. ДОРЖИЕВ,
хүдөө ажахын болон бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай райкомой түрүүлэгшэ.

МҮШЭТЭ ҺҮНИИН ДУУН

ОЧЕРК

Гэсэгбал Гынденов гэжэ харабтар шарайтай, үндэр бэшэхэн бэетэй, энеэбхилһэн нюдэтэй хүнөөр танилсаа һаа, хүхюун шог зугаа, омог дорюун хөөрөөень шагнажа, сэдьхэлээ ханахат, хурса бодолыень, уһан торгон хэлыень гайхахат. Хүн нэгэ эдитэй» гээд арад зон хэлэдэг. Харин Гэсэгбал Гынденовые үргэ амандаа үүрэшэһэн, улаан хэлэтые урдаа оруулхагүй хүн гэжэ бү һанаарайт. Ехээр лэ эндүүржэ болохот.

1.

Гэсэгбал тиихэдэ залуу ябаа. Мүнөөшье ехэ наһатай болошоо бэшэ ааб даа, дүшэ наһана хүсэжэ ябана.

Арбан жэлэй саада тээ Хэжэнгын аймагай Бургаастай нютагта тэрээнтэй уулзаа һэмди.

— Амараатада һая гарааб. Хадам эжыдээ хүроод, мэндэ амарыень хэлсээд ябанаб даа. Эндэ түрэдэ уряалтай һэм, — гэжэ тэрэ энеэбхилбэ.

— Үгы, шимни худын түрүү һуугаа һаа, ехэл таараха хүнши, — гэжэ Гэсэгбалые һайн мэдэхэ нэгэ нүхэр хүхюугээр дуугарба.

Гэсэгбал энеэгээд:

— Худын түрүү дан мүнөөгүүр болохоор бэшэб, — гэбэ.

— Худын түрүү һууха хүн гээшэмнай одоол ёһо гуримые арбан хургандал мэдэхэ, улаан хэлэтые урдаа оруулхагүй зэргэтэй, — гэжэ би нэмэбэб.

— Энэ Гэсэгбалшни ном һудар ехэ уншадаг, арадай аман зохёол һайн мэдэдэг хүн, — гэжэ хэншьеб хэлэбэ.

— Тиибэл шойро хаялсаад, сэсэ буляалдаад үзэе, — гэжэ бидэнэр дурадхабабди.

Эгээл түрүүлэн таабари, оньһон үгэнүүдые андалдабабди. Дүрбэн хүнэй хоорондо орожо, бидэнэртэ «хамһуулһан» Гэсэгбалшье диилдээд орхиногүй.

Нилээд удаан сэсэ буляалдаһанайнь, таабариин олониие мэдэхээ харуулһанайнь һүүлдэ бидэ дүрбэншье абяагүй болошобобди. Гансал Гэсэгбалнай энеэхэ юм. Одоол тиихэдэ би Гэсэгбалай ехэ юумэ, арадай аман үгые тон һайн мэдэхэ байһые гайхаа һэм.

2.

Хэжэнгын аймагай «50 лет Октября» совхозой Нуур гэжэ газартахи отарада хүрэжэ ерэбэбди. Партиин райкомой секретарь Ананда Батуевич Гадаев автомашина соо бидэнтэй үглөөгүүр суг һуухадаа, Евлампий жолоошондоо нэгэ ёнгажархёо һэн:

— Нуур ошоё.

— Тэндэ хэн байдаг юм? — гэжэ бидэ һонирхоо һаабзабди.

— Түрүү хонишодой нэгэн, — гэжэ секретарь бар-бүр дуугараа бэлэй.

Үглөөгүүр эртэшэг байгаа. Нуурай отараһаа холо бэшэ хонид бэлшэжэ ябаба. Тэдэниие хараһан Ананда Батуевич аалихан хэлэбэ:

— Уулзаха хүнүүднай гэртээ бии хаш.

Автомашиные угтан гүйжэ бороһон нохойе хориһоор гэртэ ороходомнай, ахалагша хонишон Гэсэгбал хубсаһаяа үмдэжэрхинхэй, газаашаа гарахаяа байба. Тэрэнэй нүхэр Рыгзема гэрээ сагаадажа сүлөөгүй.

Гэсэгбал Гынденовтэй мэндэ хэлсээд, хонин тухайнь асуубабди. Хаанаһаа ябаһан зон байһыемни мэдэһэн Гэсэгбал бидэниие балайшье тоожо үгэбэгүй. Хултага-халтага гээд, малгайгаа үмдөөд, газаашаа гарахаяа һанахадань, райкомой секретарь тэрэниие зогсообо:

— Үгы, иихэдээ яанаш? Мүртэйгөөр һуугаад хөөрыш.

— Сүлөөгүйб. Һайрхаха юумэмни үгы. Хонимни холо ябашахань, — гээд гарашаба.

...Үрмаяа хухарһан бидэнэр уруу дуруушаг һуунабди. Ананда Батуевич дүн сагаан шүдэеэ харуулан, бидэнэй урдаһаа ташаганаса энеэбэ:

— Бү гайхагты. Иимэ хүн юм. Һайрхуу гээд Гэсэгбалые заримашуул хэлсэхээ һанаха. Үнэн дээрээ тиимэ бэшэ юм.

Үнэхөөрөөшье юрын зах, ехэ хитүү, дарүү хүн байһыень тэндэ ойлгожо абаа һэмди. Тиихэдэ Гынденовтэн зуун эхэ хонин бүриһөө зуун хурьга абажа, бүрин бүтэнөөр хүхэ ногоон дээрэ табиһан байгаа.

Гэсэгбалай нүхэр — Рыгзема ехэ ажалша бэрхэ хүн. Хара багаһаа хойшо ажал хээ. Булад хүлэгэйшье жолоо бариһан байха. Харин Гэсэгбалтай айл боложо һууһаар хонин харууһална.

Хонин һүрэг үдхэхэ, олошоруулха. торгон нооһо сэхээр абаха хэрэгтэ габьяатай байһанайнь түлөө Рыгзема Рампиловаа гүрэн түрэмнай үндэрөөр сэгнээ һэн. Тэрэниие Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнаа.

Гэсэгбал Гынденовтэн энэшье жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө зуун хурьга абаа.

3.

Эгээл һүүлдэ Гэсэгбал Гынденовтэй уулзаһанаа элихэн һананаб.

Юрын зунай үдэр. Хэжэнгэ тосхоной үйлсэдэ ябажа ябатарни, «Москвич-412» түхэлэй автомашина хажуудам тооһо бурьян зогсошобо. Гайхаад эрьен харахадам, Гэсэгбал Гынденов арзайтарла энеэнхэй, машинын сонхоор шагаажа байба. Хажуудань ошобоб:

— Хэнэйнгээ машинаар ябанаш?

МАЛШАН УГАА ДАМЖУУЛЖА...

Ахын аймагай «Коммунизм» колхозой түрүү хонишодой тоодо үнинэй оролсоһон Халзан Хамаевич Мунконов гэр бүлөөрөө оройдоол гурбадахи жэлээ хонин ажалда хүдэлжэ байна. Теэд энэ богонихон болзор соо туйлаһан амжалтануудыень тоолохо болоо һаа, хэнэйшье омогорхомоор юм.

Энэ нүхэр бүхы наһаараа хамтын мал ажал дээрэ хүдэлһэн намтартай. Арба наһатайһаа эхилжэ, эжытэйгээ хамта мал адуулжа, хүйтэн халууниие нилээд туршаһан байха. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай хүшэр хүндэ жэлнүүдтэ эжынь колхозойнгоо һүрэг адуу даажа абаад, Халзан хүбүүнтэеэ холын бэлшээридэ харууһалжа, тоо толгойень нилээд олошоруулаа һэн. Байгаалиин эрхэ байдалда, хада уулын шэрүүн байдалда эхэ хүбүүн хоёрой ажал тиимэ хүнгэн байгаа гэжэ хэлэхээр бэшэ. Мүн арьяатанай адууһа малдань добтолхо ушаршье тохёолдодог байгаа. Тиимэһээ тэдэ хоёр адуунайнгаа хойноһоо нэгэшье нюдэ алдангүй хараха, манаха баатар бологшо бэлэй. Тэрэ үедэ эхэ хүбүүн хоёр олохон юумэ үзөө. Унтаха, амархаяа мартажа, хамтын хэрэгтэ нилээхэн хубитаяа оруулһан юм.

1963 ондо холын Аха нютагай адуушан энэ эхэнэр харууһалдаг зуун гүүн бүриһөө 85 унага абажа түлжүүлээд, ажалай эрхим бэлэгээр түрэл республикынгаа 40 жэлэй ойе угтаа һэн. Үбэл зунгүй ниитын адуун һүрэг олошоруулжа, туйлаһан амжалтануудайнгаа түлөө гүрэн түрын эгээл

СОВЕТ ОРОН: ШЭНЭ ҺОНИН

ХАХАД МИЛЛИОН ТҮХЭРИГЭЙ АРЬБАЛАЛТА

БАКУ. (ТАСС-ай корр. Р. Шукюров). Мастернууд Исрафил Гусейновэй, Таптыг Гараевай бригада Нефтиин шулуун гэжэ олзоборилгын хотодо хэһэн ээлжээтэ үрэмдэлгэеэ болзорһоонь 7 хоногоор урид дүүргэбэ. Энэнь түсэбтэ табан жэлэй эхинһээ хойшо эдэнэй хэһэн хоридохи үрэмдэлгэ болоно.

Мэдээжэ мастернуудай бригада Каспиин далайн уһан доогуур хүшэр бэрхэтэй эрхэ байдалда 31 мянган метртэ малталга хэжэ, Нефтиин шулуундахи үрэмдэгшэдэй дунда түрүүлэн табан жэлэйнгээ түсэб дүүргэбэ. Дары түргөөр үрэмдэлгэ хэһэнэй, зэмсэг хэрэгсэлнүүдые, химическэ зүйлнүүдые гамтайгаар гаргашалһанай ашаар хахад миллионһоо үлүү түхэригэй арьбалалта хэгдээ.

Түсэбтэ табан жэлэй дүүрэтэр бригада даабариһаа гадуур үшөө 6600 метртэ малталга хэхые шиидээ.

ЭНЕРГЕТИГҮҮДЭЙ ЗҮБЛӨӨН

САРАНСК. (ТАСС-ай корр.). Энэ жэлдэ хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ хэрэглэмжэнүүдтэ 130 гаран миллиард киловатт-час электрын элшэ хүсэн гаргашалагдаха юм. Телевизор, холодильник, пылесос болон 150 гаран элдэб зүйлэй прибор, эдлэл хэрэгсэл совет хүнүүд хэрэглэжэ байдаг гээшэ.

«Хото городуудай, хүдөө нютагуудай хүн зоной байдалые электрижүүлгэ» гэһэн бүхэсоюзна научно-техническэ зүблөөн Саранск хотодо боложо дүүрэбэ. Энэ зүблөөн дээрэ иимэ тоо, баримтанууд дурдагдаһан байгаа. СССР-эй Госплан, эрдэм, техникын талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй гүрэнэй комитет, СССР-эй Элшэ хүсэнэй ба электрижүүлгын министерствэ, элшэ хүсэнэй болон электротехническэ промышленностиин научно-техническэ бүлгэм энэ зүблөө эмхидхээ.

Энергетигүүдэй хуралдаае Мордвагай ниислэл хотодо үнгэргэхые дэмы шиидхэгдээгүй байха. Ушарынь юуб гэбэл, автономито республика орон доторoo 1? рүүлэн хото городуудые, һуурин тосхонуудые бүхыдэнь электрижүүлжэ дүүргэһэн байха юм.

БАТА НАЙДАМТАЙ ДАБШАЛТА

ТЮМЕНЬ. (ТАСС-ай корр.). Түсэбтэ табан жэлэй эхинһээ хойшо Тюменьдэ 270 миллион тонно нефть үйлэдбэрилэгдэн гаргагдаа. Энэнь түсэбтэ наймадахи табан жэлэйхиһээ дүрбэ дахин ехэ юм. Баруун-Сибириие манай орон дотор нефтиин промышленностиин эгээл ехэ бааза болгохо тухай КПСС-эй XXIV съездын «Директивэнүүдые дүүргэлгэ хурдан түргөөр хэгдэжэ байна. Гансал энэ жэлдэ түсэбһөө гадуур эндэ 1,6 миллион тонно нефть үйлэдбэрилэгдэн абтаа.

Түсэбтэ юһэдэхи табан жэлдэ абтаһан социалис уялгануудые дүүргэхэ талаар коммунистнуудай бэелүүлхэ зорилгонуудые зүбшэн хэлсэһэн областиин партийна эдэбхитэдэй суглаан Тюменьдэ болобо. Эдэ тоо, баримтанууд энэ суглаан дээрэ дурдагдаһан байна.

Партиин обкомой секретарь Г. И. Шмаль элидхэл хэхэдээ, областиин 500 мянга гаран ажалшад түсэбтэ табан жэлэй даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөөндэ хабаадана гэжэ тэмдэглээ. Дүрбэн жэлэй, мүн түсэбтэ табан жэлэй даабаринуудые дүүргэһэн тухайдаа олон предприятинуудай, цехүүдэй, бригаднуудай коллективүүд элидхэһэн байна. Социалис Ажалай Геройнууд Г. К. Петров, Г. М. Левин гэгшэдэй үрэмдэлгын бригаднууд түрүүшүүлэй дунда ябана.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ хубитаяа оруулхын, байгша оной, мүн түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй уялгануудые болзорһоонь урид дүүргэхын тула областиин коммунистнууд, ажалшад бүхы юумэ хэхэ юм гэжэ партийна эдэбхитэдэй суглаанда хабаадагшад мэдүүлээ.

БАМ-ай БАРИЛГАШАДТА

ЛЬВОВ. (ТАСС-ай корр. Ю. Романов). Радиоэлектронно медицинскэ аппаратурын заводой коллектив Байгал-Амарай түмэр замай барилгын райондо оршоһон поликлиникэнүүдтэ, больницануудта, элүүржүүлгын газарнуудта, амбулаторинуудта приборнуудые, медицинскэ техникэ эльгээбэ. Энэ жэлдэ Львовой прибор бүтээгшэд 6 мянга гаран медицинскэ мүнөөнэй түхеэрэлгэ энэ адресаар эльгээхэ байна.

«БАМ-ай захилнуудые — болзорһоонь урид» гэһэн уряа доро мүрысөөн Львовой предприятинуудта үргэнөөр дэлгэржэ байнхай. Урда тээнь 15 автобус, 12 хүсэтэ автопогрузчик болон бусад түхеэрэлгэнүүд бүхэсоюзна габшагай барилгада эльгээгдээ һэн.

100 МЯНГАДАХИ «СИБИРЯК»

КРАСНОЯРСК. (ТАСС-ай корр. А. Щигленко). Эндэхи комбайнай завод орооһо хуряадаг СКД-5 түхэлэй «Сибиряк» гэжэ 100 мянгадахи агрегат бүтээн гаргаба.

Манай ороной, мүн харин гүрэнүүдэй таряашадай дунда «Сибиряк» үргэнөөр алдаршанхай юм. Ороохото, хүрпээтэ, бобово ургамалнуудые, таримал ногооной үрэһэ хуряахада, энэ комбайн ехэ таарамжатай байна. Сагай уларилай таарамжагүй байгаашье һаань, «Сибиряк» бүтээсэ ехэтэй юм.

Красноярскын комбайнай завод жэлдээ 25 мянга шахуу «Сибиряк» бүтээн гаргадаг. Хабсаргалгын шэнэ цехэй ашаглалгада оруулагдахадань, предприятиин хүсэн хоёр дахин дээшэлээ.

МАЛШАДТА МАШИНАНУУДЫЕ ЭЛЬГЭЭНЭ

УМАНЬ. (ТАСС-ай корр. И. Попов). Черкасска областиин Умань хотын хүдөө ажахын машинануудые бүтээдэг заводой коллектив малай тэжээл буйлуулан бэлдэдэг «С-12» түхэлэй шэнэ машинануудые хүдөөгэй ажалшадта эльгээбэ. Энэ машина, урдынхида орходоо, 6 дахин бүтээсэ ехэтэй. Мал ажалай ехэ ехэ бүлэг барилгануудта шэнэ машина тодхогдон табигдаха юм.

Жэлэй дүүрэтэр завод 200 иимэ машина бүтээхэ, харин ерэхэ жэлдэ ороной малшад 3 мянга гаран машина абаха байна.

РЕСПУБЛИКА ДОТОРОО ТҮРҮҮШЫН...

ПЕЧОРО. (ТАСС-ай корр.). 220 киловольт хүсэтэй электро-дамжуулгын түрүүшын лини Коми АССР-тэ Ухта, Печоро хотонуудай хоорондо ашаглалгада оруулагдаба. Тус лини 260 километр утатай.

Электро-дамжуулгын шэнэ линеэр элшэ хүсэн Печорын ГРЭС-эй барилгада эльгээгдэхэ юм. Энээнэй ашаар жэлдээ 1 миллионһоо үлүү түхэригэй арьбалалта хэгдэхэ.

БҮХЫ АРГАЯА ХЭРЭГЛЭХЭ

КИРОВ. (ТАСС-ай корр. Г. Зыков). «Россельхозтехника» гэжэ бүхэроссин нэгэдэлэй дэргэдэхи Соведэй заседани Киров хотодо боложо дүүрэбэ. РСФСР-эй колхоз, совхозуудые техническэ талаарнь хангалгые саашадань һайжаруулха тухай асуудалые зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэһэн байна.

Тракторна паркые, автомобильнуудые, машинануудые, малай фермэнүүдэй түхеэрэлгэнүүдые техническэ талаарнь хангаха хэрэгэй ямар байдалтай байһые тэрээндэ хабаадагшад хаража үзэбэ.

Россин Федерациин колхоз, совхозуудые оньһон техникээр хангалгые һайжаруулха харгы замууд баталагдан абтаһан тогтоол дотор тодорхойлогдоо.

Суглаанда хабаадагшад хойто хизаарай районно нэгэдэлнүүдэй предприятинуудай, эмхинүүдэй хүдэлмэриин дүй дүршэлтэй танилсаһан байна.

Соведүүдэй хүдэлмэри

АЖАhУУДАЛАЙ АСУУДАЛ ЗҮБШЭГДЭБЭ

...Загарайн аймагай ... депутадуудай Со... 10-дахи сесси болобо. ...гай ажалшадые худалдаа ... медицинын та... ажаhуудалай эрилтэ ... эдэ худэлмэринүү... ...дадань hайжаруулха ... ябуулганууд тухай ... аймагай Соведэй ... комитедэй түрүү... орлогшо, депутат ... Дондитов элидхэл хэбэ. ...гаймнай ажалшад ... совет арадтая хамта ... табиhан зорилгонуудаа ... бэелүүлхын ... нэгэ hаналтайгаар ажал... Түсэбтэ табиhан ... тодорхойлхы, дүрбэдэхи ... социалис ... колхоз, совхозууд, ... предприятинууд ... дүүргэжэ ... ажахы эмхидхэхэдэ ... организацинууд ... бригада, цехүү... социалис мүры... дэлгэрүүлжэ ... байна.

...шагай промышленна пред... байгша оной арба... hарын туршада 51.567 ... элдэб продукци ... Тү... Шэнэ-Бэ... механическа, Элхиин ... заводуудай ... Загарайн лес... «Татарский ключ» управлениин коллек... оролдого гаргаа... Колхоз, ... малшадай үнгэр... габшагай бэрхээр ... ашаар аймаг ... мяха худалдаха ... hарын, hоёhо тушааха ... шадаа. Аймагай ажа... нёдондой энэ ... гуранда мяха 2036 центне... hy — 10860 центне... hoohо — 244 центне... хэлэгдэhэн тоо, баримтанууд промышленна предприятинуудай худэлмэришэдэй ажалшадай үедэ габшагай бэрхээр ... гүйсэд гэршэлнэ ... эндэ онсо тэмдэглэхэ ... Ниитын эдеэ хоолой,

худалдаа наймаанай эмхи зургаануудые хүгжөөхэдэ, хүн зоной ажаhуудалай эрилтэ, медицинын талаар хангалтые гүримшүүлбэл, арад зоной байдал улам hайжаруулагдаха зэргэтэй гэжэ хүн бүхэн hайн ойлгоно. hүүлэй үедэ энэ талаар хэрэгтэй ямараар бэелүүлэгдэжэ байhан тухай элидхэлшэ онсо тэмдэглэжэ, хүдөөгэй ажалшадые хангаха хүдэлмэридэ бии байhан олон дутагдал тушаа тоогто.

Түсэбтэ юhэдэхи табан жэлэй турша хүдөө тосхонууд 10 магазин, 80 хүнэй hууритай нэгэ столово шэнээр баригдажа, ашаглалгада тушаагдаа. «Гигант» колхозой мүнгэ зөөреэр Шэнэ-Бэрээн hууринда худалдаа наймаанай комплекс мүнөө үедэ бодхоогдожо байна. Байгша оной 10 hарын түсэб худалдаа наймаанай организацинууд 101 процент дүүргэжэ гэхэ гү, али 30034.5 мянган түхэригэй промышленна эд бараа, эдеэ хоолой зүйл хүн зондо худалдаа. Онохойн, Шулуутайн, Ново-Ильинскын ОРС-нуудай, Загарайн райпогой, Шэнэ-Бэрээнэй наймаанай нэгэдэлэй олонхон коллективүүд харалтайгаар дүүргэжэ, ажалшадые хэрэгтэй эд бараагаар, гүйсэд хангаха талаар нилээд ажалые ябуулжа байна. Хэрбээ худалдаа наймаанай зарим эмхинүүд түрүү коллективүүдэй жэшээгээр ажалаа ябуулдаг байгаа hаа, аймагай ажалшадые эд бараагаар, эдеэ хоолой зүйлөөр хангаха хэрэг бүришье hайн байха hэн гэжэ эндэ хэлэхэ хэрэгтэй. И. Д. Томскийн гэгшын даадаг Элхиин ОРС, Г. Н. Верхотуровай хүтэлбэридэг «Татарский ключ» управлениин ОРС эд барааннай эрэлтын түсэб hараhаа hарада дүүргэдэггүй, гээгдэнги коллективүүдэй тоодо ороно. Хүтэлбэрилэгшэдэй даажа байhан ажалдаа харюусалгагүйгөөр хандаhаншье, наймаалаганай ажалай журамай hула дээрэн иимэрхүү байдал тохёолдоо гэжэ эндэ хэлэмээр.

Аймагай ажалшадай ажаhуудалай эрилтэ хангаха талаар үнгэрhэн үедэ нилээд юумэн хэгдээ. Ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангадаг Загарай тосхоной комбинадай түгэс түхеэрэлгэтэй филиалнууд Онохой, Элхи, Ново-Ильинск тосхонуудта ажалшадай захил hайнаар дүүргэнэ. Ажаhуудалай эрилтэ хангаха комбинадуудай байра хүдэлмэрилэгшэд поселогуудта, колхоз, совхозуудай түб hууринуудта барихаар болоо гээд hанагдана.

Ажахынуудай, промышленна предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд ажаhуудалай эрилтэ хангадаг таhагүүдые нээхэ хэрэгтэ анхаралаа багаар табина. Энээн тушаа Эрхирэгэй, Тайлсын, «Дружба», Онохойн совхозуудай, Хүрбын ОПХ-гай хүтэлбэрилэгшэд энэ талаар ямаршье хүдэлмэри хэнэгүй. Түмэр замай Горхоной дистанциин хүтэлбэрилэгшэд элдэб шалтаг угаа баряад, ажалшадай эрилтэ хангадаг таhагые хаажархёо. Эндэ хэлэгдэhэн ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд ажалшадайгаа ажаhуудалай эрилтэ хангаха хэрэгтэ hаналаа табижа, бии байгаа дутуу дундануудаа дары усадхаха талаар зохихо хэмжээ абаха бээзэ гээд hанагдана.

Аймагай ажаhуудалай эрилтэ хангадаг комбинадай зарим хүдэлмэрилэгшэд абтаhан захилнуудые hайнаар, сагсоогоо дүүргэдэг бэ гэжэ ажал табина гэжэ элидхэлшэ онсо тэмдэглэбэ. Түс комбинадай директор В. А. Долбин эдэ дутагдалнуудые дары усадхаха, хүдэлмэрилэгшэдэйнгээ харюусалга дээшэлүүлхэ талаар хүмүүжүүлхы хүдэлмэри ябуулжа, хүн зоной эрилтэ хангалтые бүри hайжаруулхын тулада тодорхой хэмжээ ойрын үдэрнүүдтэ абаха зэргэтэй.

Түгэс онhожоруулагдаhан хилээмэнэй заводой, ПМК-гай коллективүүдэй ажалые элидхэлшэ, мүн сесси дээрэ үгэ хэлэгшэд шүүмжэлээ. Онhожоруулагдамал нүүдэл 136-дахи колоннын байрагай ашаглалгада тушааhан гэрнүүд ехэ дутагдалтай. Эдэ бүгэдые ПМК-гай начальник Н. И. Хегай hайн мэдэхэшье, хэмжээ абангүй гэжэ онсо тэмдэглэгдээ.

Эндэ хэлсэгдэhэн асуудалаар аймсоведэй сесси тодорхой шиидхэбэринүүдые баталан абаа.

Д. ХУБИТУЕВ.

Загарайн аймаг.

„АЛТАН ГАДАhАН“

Монголой бэлигтэй уран зохёолшо, ниитын ажал ябуулагша Лодонгийн Түдэвэй нэрэ совет уншагшадта үнинэй мэдээжэ юм. Тэрэнэй олон зохёолнууд ород хэлэндэ оршуулагданхай. Совет-монгол арадуудай хани барисаан тухай, Советскэ Союз тухай hонирхолтой, тодо хурса очеркнуудые тэрэ бэшэhэн юм.

«Ойн түймэр», «Жаргал» гэhэн рассказуудайнь суглуулбаринуудай, «Уулын үер» гэhэн романайнь геройнууд манай уншагшадай дура буляанхай.

Уран зохёолшын бүтээлнүүд гансашье ород хэлэндэ бэшэ, мүн белорусс, казах, буряад хэлэнүүдтэ оршуулагданхай.

Лодонгийн Түдэвэй «Алтан гадаhан» гэжэ романиие мэдээжэ буряад уран зохёолшо Ц. Жимбиев, Д. Дамдинова хоёр оршуулжа, энэ роман «Байгал» журналда толилогдоо.

Хубисхалта үзэл сурталай монгол оронпоор дэлгэржэ байhан, арадай эрхим хүбүүдэй хубисхалай хэрэгтэ хабаадалсажа эхилhэн тухай энэ роман дотор бэшэгдэнэ. Мүн большевигүүдэй партиин түлөөлэгшэдэй монгол нүхэдтөө үзүүлhэн аха дүүгэй туhаламжа тухай, Агуухэ Октябриин нүлөөн тухай ехэ анхарал хандуулагдана.

«Алтан гадаhан» романай гол герой хадаа Сүхэ-Баатар болоно. Уран зохёолшо гол геройнгоо образые уран шадабаритайгаар харуулжа шадаа. Тэрэнэй бага наhанhаань эхилээд, арадай вождь болотороо ургаhан замынь тодо hайнаар зураглаа. Ажабайдалай хүндэ бэрхэшээл дабан, ород нүхэдэй нүлөөн доро түрүү үзэл бодолтой болоhон Сүхэ-Баатарай образ тодо хурсаар зураглагданхай.

Үгытэй улаашадай байдал угаа hайнаар харуулагданхай. Улаашадай дунда 16 наhатай Сүхэ-Баатартай танилсанабди. Ноёд hайдай, ород купецүүдэй, хитад наймаашадай улаашан боложо ябаhан Сүхэ-Баатар оронойнгоо алишье хизаараар ябахадаа, үгытэй зоной байдал хаража, олон юумэ ойлгоо. Баяд ноёдые үзэн ядажа эхилээ. Арад зоной шуhа, хүлhэн дээрэ баяжажа байhан баяшуул, ламанартай эрид тэмсэхэ зориг тэрэнэй сэдьхэл соо бадараа.

Романай түрүүшын хуудаhанhаа эхилжэ, Сүхэ-Баатар зоригтой, сэхэ шууд зантай хүн гэжэ ойлгонобди. Бодол муутай, уулагар зантай ноёниие хайшан гэжэ hургаhан тухайнь уншанабди.

Бүри hүүлдэнь герой ажабайдал тухай бодомжолходоо, иимэ нэгэ hаналда ерэнэ. Хэрбээ нэгэтэ бүхы улаашадай хүдэлмэриеэ хэхэеэ болишоо hаань юун болохоб? — гэжэ тэрэ бодоно. Габэшье баяшуулай урдаhаа бодогшодые шабхадаха ташуур олдохо гэжэ ноёдой хэлэдэгые тэрэ мартаагүй.

Нэгэтэ гэртээ ерэжэ, үндэр наhатай болоhон аба эжынгээ байдалые тэрэ шэнээр хаража, шэнэ юумэ ойлгоно. Эдэ бүгэдые уран зохёолшо гол геройн үмэнэhөө харуулна.

Юрэнхыдөө уран зохёолшо хүнэй сэдьхэлэй байдал, hанал бодол уран зүбөөр харуулжа шададаг.

Ажалшан арадай хүшэр хүндэ байдалые харан, Сүхэ-Баатар бодолгото болоно: «Юундэ ажабайдал иимэ гээшэб?» Зарим зон бүхы наhаараа баяшуулай мал адуулжа үгытэй ябаха, харин нүгөөдүүл баяжажал байха. Юундэ хүнүүд түрэхэhөө хойшо адли хуби заяатай бэшэб, юундэ булта жаргалтай байха аргагүйб гэжэ Сүхэ-Баатар түрмэдэ хаалтатай хүнүүдэй ёолоо соносожо байхадаа бодолгото болоно.

Тэрэнэй энэ бодолнууд хадаа геройн сэдьхэл бодолой хүгжэжэ байhан нэгэ шатань болоно. Роман дотор болоhон үйлэ хэрэгүүд тэрэнэй сэдьхэл бодолой хубилалтада үндэhэ hуури боложо үгэнэ.

Ород арадай түрүү түлөөлэгшэдэй, Октябриин хубисхалай нүлөөн доро тэрэ сэдьхэлээ зобооhон асуудалнуудтаа харюу олоно, арад зоноо сүлөөлхэ хубисхалай тэмсэлдэ хүсэл зоригоо зорюулна.

Романай хуудаhанууд дээрэ ажалшан арадай байдал айхабтар зүбөөр зураглагданхай, геройнуудай образууд тодо хурсаар харуулагданхай. Илангаяа Сүхэ-Баатарай эхэ, эсэгын образ, монгол зоной түхэл шарай гайхалтай hайнаар дамжуулагданхай.

Сүхэ-Баатар тэрэнэй нүхэр Янжима хоёрой түрүүшын уулзалганууд, тэдэнэй янаг дуран тухай мүрнүүд дуяаханаар бэшэгдэнхэй.

Байгаалиин байдал уран гоёор дамжуулhан зураглалнууд роман дотор бии. Энэ зураглалнууд миил байгаалиие харуулна бэшэ, романай үйлын хүгжэлтэдэ өөрын хубитые оруулна.

Роман дотор түүхын олон үйлэ хэрэгүүд харуулагданхай. Монгол арадай вождь Д. Сүхэ-Баатар В. И. Ленин хоёрой түүхэтэ уулзалга тухай хуудаhанууд уншагшадай анхарал ехээр татана.

Е. БАРАННИКОВА,
хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат.

НҮХЭДЭЙ НАЙДАБАРИ

Мүнөө П. А. Меньшиковэй загаhашан болоhоор хэды шэнээн омоли, алгана, ялаагана, сурхай болон бэшэшье загаhа бариhыень тоолоjо гаргахын аргагүй. Нэгэ үгөөр лэ: «Олые» гэжэ хэлэхэдэ болоно. Тэрэ Байгалай эгээл үнинэй загаhашадай нэгэн юм.

Эсэгээ дахажа эгээн түрүүшынхиеэ далайда гарахадаа, Паша 13 наhандаа хүрэжэ ябаа. Эдир хүбүүн ажал хэхэдээ оролдосотой, hүбэлгэн, ухаансар байhан. Тэрэ түрүүшээр загаhашадай туhалагшаар ажаллаа. hүүлдэ бэеэ хүсэжэ, хүдэржэжэ эхилхэдээ, хүшэр орёо хүдэлмэри дүүргэдэг болоо hэн. Мүльhэн дороhоо загаhа баридаг бригадада эльгээгдэжэ, салираар мүльhэ соолодог бэлэй. Тиигэхэ үедэ мүльhэ үрэмдэхэ оньhон түхеэрэлгэ байгаагүй, хамаг хүдэлмэри бар хүсөөр хэгдэдэг hэн.

Иигэжэ тэрэнэй үсэд нэтэрүүгээр ажалладагhаа хойшо 25 жэл үнгэрөө. Павел Александрович Меньшиков мүнөө дүй дүршэлтэй загаhашан болонхой, hүүлэй хэдэн жэлэй туршада бригадые хүтэлбэрилнэ. Тэрэнэй даадаг бригадын коллектив түсэб, уялгаяа жэл бүри амжалтатайгаар дүүргэдэг, Баргажанай аймагай загаhа олзоборилдог «Путь Ленина» колхозой загаhашадай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ хододоо түрүүлдэг байна.

Шэбэрхын загаhа үсхэбэрилдэг заводто омоли барижа тушааха гэhэн тон харюусалгатай хэрэг П. А. Меньшиковэй бригадада энэ жэлдэ даалгагдаа. Загаhа барихадаа дүйтэй бэрхэ, болгоомжотой байха хэрэгтэй. Олон омоли барихаhаа гадна, нэгыеньшье гэмтээнгүй, бүтэн бүлеэнээр түрьhэтэй болоторнь тусгаар түхеэрэгдэhэн сөөрэм соо байлгаха, түрьhыень ходо адаглан хаража, шалгажа байха хэрэгтэй болоно бшуу. Түрьhэеэ хаяха болоходонь загаhашад заводой мэргэжэлтэдтэй сугтаа инкубацида оруулдаг.

П. А. Меньшиковэй даадаг бригада энэ харюусалгатай даалгабарияа hайнаар дүүргэнэ. Түрьhэ хаяха омоли хараалагдаhан түсэбhөө олоор баригдана. Тиихэдэ түрүү бригадын загаhашад табан жэлэйнгээ түсэбые болзорhоонь урид — дүрбэ хахад жэлэй туршада дүүргэхээр эрмэлзэн ажаллана. Тэдэнэр юhэдэхи табан жэлэй эхинhээ хойшо 4000 центнер загаhа барижа тушаагаа. Байгша оной гурбадахи кварталда загаhашад эгээн ехэ олзотой байба. Тэдэнэр 150 центнер загаhа бариха түсэбтэй байбал, энэ тоогоо 176 центнертэ хүргөө.

Дүршэлтэй загаhашан гансашье колхоз соогоо бэшэ, бүхы аймагайнгаа загаhашадай дунда хүндэтэй болонхой юм. П. А. Меньшиков колхозой правлениин гэшүүнээр, түрүүлэгшын орлогшоор хэдэн жэлэй туршада hунгагдаа. Аймагай коммунистнууд энэ жэлдэ тэрээндэ ехэхэн этигэл найдабари үзүүлhэн байна. КПСС-эй райкомой гэшүүндэ кандидадаар П. А. Меньшиков hунгагдаба.

А. ШУЛУНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: П. А. Меньшиков.

Авторай фото.

...уряад үнэндэ“
...шэhэнэй
...үлээр
...ЭМЖЭЭН ...БТАА

Манай газетын октябриин 26-най номерто «Түргэн туhаламжа хэрэгтэй» гэhэн фельетон толилогдоhон байгаа. Хэжэнгэ нютагай залуушуулай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри hулаар табигданхай. Тиимэhээ залуушуулай зүгhөө архи уугаад, ажалай журам ба ниитын гурим хазагайруулха, наншалдаха ябадал үсөөн бэшэ үзэгдэнэ. Жэшээнь, дунда hургуули hаяхан дүүргэhэн залуу басагад Ринчинова Галя, Санжижапова Жаргал, Ямпилова Дашима гэгшэд «катуу харын халуутай» болоод, үеынгөө нүхэр Базарсадуева Надеждые сохёо гэжэ тэрэ фельетон соо шүүмжэлэгдэhэн юм.

«Тус фельетон соо хэлэгдэhэн баримтануудые шалгажа үзэхэдэ, булта зүб гэжэ элирүүлэгдэбэ. Ринчинова Г., Санжижапова Ж., Ямпилова Д. гэгшэд гэмтэ ябадал гаргаhанайнгаа түлөө аймагай арадай оүүдэй урда зогсожо, хуулиин ёhоор зэмэеэ амасаа.

Архидалга ба хулиган ябадал гаргалгатай тэмсэлэй хүдэлмэриин мүнөөнэй байдал шэнжэлэн хаража үзөөд, энэ хүдэлмэри аймаг дотор үшөө hулаар табигданхай гэжэ КПСС-эй райком тобшолол хэhэн байна. Илангаяа залуу үетэнэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри hайжаруулхаар болоо. Ниитын гурим ёhотой hайнаар сахиха, hэргылэмжын хүдэлмэри ябуулха талаар аймгүйсэдкомой дэргэдэхи административна комисси, милициин хүүгэдэй комното, арадай дружина болон нүхэдэй сүүд биратай ажал хэдэггүй байшоо.

Фельетоной газетэдэ толилогдоhоной hүүлээр аймагай hургуулинуудай директорнуудэй, захиргаанай органуудай хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн зарлагдажа, арад зоной дунда ябуулагдадаг хүмүүжүүлгын хүдэлмэри hайжаруулха ба архидалгатай тэмсэл шангадхаха тухай асуудал зүбшэгдэhэн байна. Тиихэдэ аймаг дотор ниитын гурим, совет хуулиин эрилтэнүүдые сахиха, залуушуулай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри hайжаруулха талаар ямар ажалай хэгдэжэ байhан тушаа аймагай прокуророй тоосоон КПСС-эй райкомой бюро дээрэ шагнагдаа. Тиигэхэ зуураа энэ хүдэлмэриин дутагдалнууд элирүүлэгдэжэ, тэдэниие усадхаха хэмжээнүүд хараалагдаба.

Аймагай ажалшадай дунда ябуулагдадаг үзэл сурталай хүдэлмэри hайжаруулха тухай асуудалаар партийна эдэбхитэдэй суглаан болоо. Залуушуулай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри бүри hайжаруулха хэрэгтэ энэ суглаан дээрэ ехэ анхарал хандуулагдаhан байна» гээд КПСС-эй Хэжэнгын райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Баяртуев Р. Г. манай газетын редакцида мэдээсэбэ.

...ураглал

АЖАЛААР ОЛДОhОН АЛДАР

...хүн тухай иигэжэ хэ... алдуу болохогүй гээд ...на. Үнэхөөрөө, хара ба... хойшо ажал хэжэ, хам...гэй түлөө бүхы ухаан ... эрдэм бэлигээ зорюул...hан намтартай. Тиимэл ... уужам Ноёхондоо соло...ай ажаhуудаг, айл ...раа мэдээжэ болоhон ...д бишье ходо тооло... Тиигээд танил зонтойнь ... тэрээн тухай hураг...шни: «Дашадондок ...ошохо сэм, үнөөхил ...аа бэшэ гү?» — гээд ... асуудал табиhан мэ...д байха. Иимэ ха... хэды олон дуулдадаг..., тэрэнэй гүн удхые би ...одог байнаб. Ушарынь ...дэ, муудхажа хэлэгдэ..., харин магтажа, ... абьяастай байhыень ...hан үгэнүүд гэжэ тоо... Коммунист Дашадон...денович Дылыков ту...лаагүй, тэрэниие та...дэхэгүй хүниие Хёлгын ... олохонь бэрхэтэй бай...най гансал трактор ... жолоо барижа эхилhээр ...баад жэл болошобо.

...аар 1939 оной хаба...дөө мартахагүйб, — ... хөөрэдэг. — Эгээн ...хеэ тракторай руль ... түрүүшынгээ бураздаа бэлэйб... Тэрэ гэсээр ...болотор трактор, машинаас тасараагүй шахуу ябанаб гэхэдэ, алдуу болохогүй... Юрэдөө ябахань ябагдажал байна...

Нээрээшье, ганса нэгэ уулзажа Дашадондок Гыденовичэй ажал хэрэгээрнь hонирхоходо, эгээл иигэжэ аали намдууханаар хөөрэжэ hуудаг агша. Наhатай болоhонойнь тэмдэг, али үнинэйнь бодожо ябаhан, үнэн зүрхэнэй үгэнүүд гээд hанахаш. Ажабайдалайнь арюун hайхан замай ута үндэhэниинь тэрэ хабарhаа эхи захатай болоно гээшэ бээзэ. Ондоо үлүү үгэгүй даа, налгай дэлгэр зан абаритай, түбшэн даруу зантай гэжэ hанагдадаг. Элдэб янзын ажал хэжэ ябахань оло дахин харагдаа, үзэгдөө юм. Юун гэхэбши, муугаар юумэ хэжэ, хараал шэрээлдэ орожо байхань дуулдаагүй даа.

Ажал хэрэг, ажабайдал дээрэ ямаршье ушар болодог гээшэ аабза, ходо сэб сэхэ сэбэр харгы гэжэ байдаггүй ха юм. Ушар иимэhээ энэ нүхэрэймнай энээхэн наhанда элдэб ушар болоhоншье байжа магад. Зүгөөр эдир наhанhаа шахуу тэрэниие танихаб, теэд тэрэнэй уруу дуруу болоод, нобшороод нүхэдhөө гээгдэжэ ябахыень үзөөгүй хаб. Харин хододоо, ямаршье сагта гэхэдэ хамаагүй, сээжэ дүүрэн баяртай, хүхюу зугаатай ябаха. Тиимэл хадань түрэл дайдаараа ябахадаа, сүлөө сагай байбал халташье hаа харахa хүсэл түрэхэ, уулзажа сэдьхэлээ ханан байжа хөөрэлдэхэш. Элдин тала газар нютагаа, ажалша бэрхэ зоноо магтажа, угаа hайханаар зугаалжа hуухыень шагнажа байхадаа, элдэб бодолоор эзэлэгдэхэш, олон үнгын hайн hайхан hанамжа дурадхалнууд толгойдош орохо.

— Юуншье байха сэм. Сонин сайхан хоморшог, — гээд хөөрөөгөө эхилхэ. Саашань шагнажа ойлгоходош, үнэндөө нэгэл ондоотой, ажал хэрэг тухайгаа бодомжолжо, hанаа сэдьхэлээ табижа ябадагаа тайлбарилха.

Энэншье ойлгосотой бээзэ. Ажалша бэрхэ хүнэй ёho заншал, абари зан иимэрхүү байдаг шуу. Иимэл хадаа балшар багаhаа тараан ажалтай хуби заяагаа холбожо, дадаhан хэрэгтээ үнэн сэхээр ябана ха юм. Тобшолходо, hанаhанаа хүсэлдүүлээгүйдөө hаладаггүй, ямаршье бэрхэшээл, хүндэ хүдэлмэриhөө гэдэргээ сухаридаггүй хүн. Мүнөө габьяата механизатор алдартай, хэжэ бүтээжэ ябаhан юумыень тоолоjо барахаар бэшэ ааб даа. Гол шухала, тобойсо харагдажа, түүхэдэ ороhониинь — шэнэ, боро газар хахалалгада эдэбхитэйгээр хабаадаhан ушар мүн.

Шэнэ газар элдүүрилэн ашаглажа эхилhээр 20 жэлэй ойдо зорюулагдажа, Алма-Ата хотодо болоhон баярай суглаан дээрэ нүхэр Л. И. Брежнев үгэ хэлэхэдээ, «Шэнэ газар олон мянган хүнүүдые ажабайдалай замда оруулаа... Партиимнай гаргаhан уряа элдэб наhанай, элдэб яhанай хүнүүдые, элдэб hургуулитай, элдэб мэргэжэлтэй, ажабайдалай дүй дүршэлөөр илгаатай олон түмэн хүнүүдые элсүүлэн хүдэлгэhэн байна...» гэжэ онсо тэмдэглээ hэн.

Эгээл тиимэ хүнүүдэй тоодо Дашадондок Гыденович Дылыков оролсохо ёhоороо оролсоно. Энэмнай Сэлэнгын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо шэнэ, боро газарай хахалагдажа эхилхэдэ, мүн лэ эгээ түрүүлэн трактор агтынгаа жолоо барижа эхилээ бэлэй.

— Хорин жэлэй урда тээ манай Ноёхоной газар дайда хубхай хуудам тала шэбээгээнээр эзэлэгдэжэ, салхи жабараар хайруулжа байгаа, — гэжэ Петр Цырендашиевич Хайдапов хөөрэдэг. — Үргэн дэлгэр нютагтамнай оройдоо 4200 гектар газар хахалагдагша hэн. Эдэ жэлнүүдтэ колхозоймнай 8500 гектар шэнэ, боро газар хахалагдаа. Энээнэй ашаар урдынхидаа орбол 13 дахин ехэ ороohо таряан абтадаг болоо... Энэ шухала хэрэгтэ хабаадаhан түрүү трактористнууд Дашадондок Дылыков, Бабасан Тулосонов, Михаил Болхоев, Долгоржап Дашиева, Бато-Дамдин Будадоржиев, Дугаржап Жимбеев, Ринчин Эрдынеев, Дулгар-Ешин Бадмаев гэгшэдэй нэрэ соло колхозоймнай түүхэдэ хэзээдэшье мартагдахагүй...

Колхозой түрүүлэгшын иигэжэ хэлэхэ, hанахань зүб. 1954 ондо шэнэ, боро газар элдүүрилхэ тухай түрэл партиин уряа сэлгеэ ужам Ноёхондо угаа хүндэтэйгөөр угтагдаа бэлэй. Эндэхид шэнэ газар элдүүрилгын гүрэн түрын ехэ удха шанартай байhые сүм ойлгожо, үсэд нэтэрүү оролдосотойгоор ажаллажа, эрхим hайн шанартайгаар, түргөөр хахалха хэрэгтэ бүхы хүсэеэ, шадабари мэргэжэлээ элсүүлhэн байна.

Тиигэжэ коммунист Дашадондок Дылыков болон бусадай эдэбхи үүсхэлтэ, эршэ зоригто ажалаар үрэжэлтэ баян Ухаа-Үбэрэй, Модон-Захын, Мэнгын, Мэргээстын, Хёлго-Дэбээ, Табхарай тала дайда үнэхөөрөө алтан шаргал шэнииeсээр долгилон байдаг таряалан болонхой.

— Мүнөөмнай булта ехэ газар хахалха, таряа сохихо гээшэ амар бэшэ. Хэн хэндэшье мүхөөгөө үгтэхэгүй шадамар бэрхэ болоо, — гэжэ нүхэр Дылыков хөөрэдэг.

Зүб лэ даа. Энээндэ арсахаар бэшэ. Хэды тиибэшье түрүү механизатор өөрынгөө баян дүй дүршэлые залуу нүхэдтөө дамжуулжал байдаг юм.

— Машина, техникэеэ сайн мэдэхэ ёсотойбди. Тиигээгүйдэ амжалта туйлагдахагүй,— гэжэ тэрэ саг үргэлжэ дабтадаг, тиигэжэ hургадагшье.

...Залаа. Урдань колхозой түб байhан. Эндэhээ сэхэ зүүлжээ Хёлгын эрье хүрэтэр шэртэхэдэ, үндэгэ мухарюулмаар тэгшэ тала. Энээгүүр жэлэй ямаршье сагта оньhон техникэ, автомашинын абяан огто таhардаггүй шахуу. Хабар, намартаа трактор, комбайн хүнхинэхэ, үбэл зундаа үхэр мал хушууран харагдаха. Иимэл дэлгэр газар нютаг юм даа. Одоол эндэ Дашадондок Гыденович үнэн сэхэ ажалаар алдар солоёо олоо, эндэхэнээл хүдэлжэ ябаhаар. Тэрэ яhала наhатай болобошье, үшөөл хүнгэн сарюун даа. Таряан далай долгилуулан түрэл нютагтаа нэрэ солоёо нэгэнгэ бэшэ дуудуулхал байха. Энээндэ сохом найдагдана.

Ив. ОЧОРОН.
журналист.

СИБИРИИН газар дайдада

ХҮНЭЙ ГАРААР ТОГТООГДОhОН ДАЛАЙ

Нууртахи сагай уларил шэнжэлхэ албанай зургаан шэнэ пост Усть-Илимэй ГЭС-эй сөөрэмэй эрье дээрэ байгуулагдаба. Эдэ постнууд уhанай хэмжээе, тэрэнэй температурые шалгана, сөөрэмэй мүльhөөр хушагдахые шэнжэлэн адаглана. Тэдэнэй ажаглалтанууд барилгашадта тон хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, станциин түрүүшын агрегадуудые хараалhан болзоргоо ашаглалгада оруулалга сөөрэмэй уhанай хэмжээнhээ дулдыдаха бшуу. Нэгэ хахад-хоёр жэл болоходо, энэ тайга соохи далай 60 миллиард кубометр уhатай, оронной эгээл ехэ сөөрэмүүдэй нэгэн болохо юм.

Агуухэ Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Братска ГЭС шэнэ далайн түргөөр тогтоогдоходо нүлөөлнэ. Мүнөө тэрэнэй бүхы 18 агрегат шадал соонь хүдэлгэгдэнэ. Секунда бүхэндэ тэрэнэй турбинанууд соогуур 3800—4000 кубометр уhан гаража, элшэ хүсэ үйлэдбэрилэн гаргана.

(ТАСС-ай корр.)

Братск.

hАЙЖАРУУЛАГДАhАН ГАЗАР

АЛТАЙН мелиораторнууд газар hайжаруулха жэлэйнгээ түсэб дүүргэбэ. Колхоз, совхозуудай газар 140 мянга гектараар үргэдхэгдэбэ. Энэ талмайн ехэнхи хубинь hайжаруулагдаhан, уhалагдадаг бэлшээри, мүн hөөг бургааhанhаа сэбэрлэгдэhэн намаг налхи газар байhыень сэбэрлэжэ хатааhан нуга сабшалан эзэлнэ.

Уhалагдадаг газар ажал эрхилэлгэ, намаг налхитай газарые хатаалга, үрэжэлгүй нуга сабшалангые сэбэрлэжэ, hөөг бургааhанhаань hалгаалга мүнөө хизаарай хүдөө ажахыда шухала hуури эзэлнэ, табан зуун миллион кубометр уhа багтаамжатай Гилевскэ сөөрэмэй барилга тала газартахи Алей мүрэн дээрэ хэгдэжэ байнхай. Хамта дээрээ хоёр мянган километр утатай Обско, Чарышска уhанай бүлэг соргонууд Алтайн хизаарай үйлэдбэриин хүсэнэй хүгжэлтэдэ тон ехэ удха шанартай. Ерээдүйдэ Кулундын, Алейскэ талын гандадаг районууд сэхэ үндалуулагдадаг байха.

Барнаул.

АЛХАЛЖА ЯБАДАГ ЭКСКАВАТОР

«КРАСНОЯРСКУГОЛЬ» комбинадай шулуун нүүрhэнэй Назаровска разрездэ алхалжа ябадаг экскаватор хабсаргагдажа эхилбэ. Тэрэнэй стрела 100 метр ута, шанагань 90 кубометр нүүрhэ багтааха хэмжээтэй. Уралмашта бүтээгдэhэн энэ асари ехэ экскаватор жэлэй турша соо 13 миллион тонно нүүрhэ малтаха проектнэ хүсэтэй.

Мүнөө ашаглагдажа байhан разрезүүдые техническэ талаарнь шэнээр хангаха зорилгонуудые Красноярскын нүүрhэшэд бэелүүлнэ. Энэ түсэбтэ табан жэлэй туршада час соо 1250 тонно түлишэ малтаха шадалтай 15 ротортой экскаватор болон шулуун нүүрhэ малтадаг бүтээсэ ехэтэй машинанууд эндэ ашаглагдажа эхилээ.

Красноярск.

(ТАСС-ай корр.)

ТОБОЛЬСКЫН УРАН ГАРТАНАЙ ОЙ

Сибириин энэ эртэ урды хотодо яhан дээрэ hииладаг үйлэдбэриин бии болгогдоhоор зуун жэлэй ойдо зорюулагдаhан выставкэ Тобольскын зурагай галерей соо нээгдэнхэй. Урдандаа тулюур байhан мастерскойнууд яhаар хэhэн зүйлнүүдэй уран hайханай фабрика болонхой. Дүй дүршэлтэй зуугаад уран зураашад тэрэнэй hаруул цехүүд соо хүдэлнэ. Гавриил Андреевич Хазов залуушуулые hурган хүмүүжүүлэгшэнь болонхой. Тэрэ олон жэлдэ зохёон байгуулхы ажал ябуулhанайнгаа түлөө РСФСР-эй габьяата уран зураашa гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэhэн Г. А. Хазовай бүтээлнүүд манай оронд болоhон выставкэнүүдтэ, мүн хилын саана — Брюссель, Монреаль, Осакада — харуулагдаhан юм.

СИБИРИИН БАСАГАН ЭРХИМЛЭБЭ

СИБИРЬТЭ эхэнэрнүүдэй үhэ гоё hайханаар заhажа шададаг юм гэжэ Омскын парикмахер Алла Омельянюк элирхэйлэн гэршэлбэ. Социалис оронуудай парикмахернуудай Прагада болоhон уласхоорондын намарай конкурсын эгээл үнэтэй шан — Эб найрамдалай хрусталь кубок Алла түрэл хотодоо асарба. Сибирьhээ ерэhэн басаганай мэргэжэл шадабари жюрин гэшүүдые гайхуулаа. Үдэр бүриин, модельнэ, үдэшын прическонуудые Алла шадамар бэрхээр хэжэ, үндэр сэгнэлтэдэ хүртөө.

Энэ хадаа Болгарида болоhон конкурсын чемпион А. Омельянюгай түрүүшын амжалта бэшэ юм. Тэрэ олон басагадые мэргэжэлдээ hургажа гаргаhан байна. Тэрэнэй hургаhан Екатерина Романко Чехословакида болоhон харалгада медальда хүртэжэ, hургагшаяа баясуулба.

(ТАСС-ай корр.)

Омск.

ТОМСКО ОБЛАСТЬ. Баруун Сибириин газ болон нефтеэр баян районуудта элдэб түхеэрэлгэ, барилгын материалнууд, арадай ажахын бусад ашаанууд Томско причалнуудhаа уhаар эльгээгдэдэг гээшэ.

Портовигууд үйлэдбэриингөө даабаринуудые амжалтатайгаар бэелүүлнэ. Табан жэлэйнгээ даабарние тэдэнэр дүрбэн жэл таба hарын туршада дүүргэхээр шиидэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: теплоход Томскhоо Томско болон Тюменьскэ областьнуудай хойто районуудта ашаа шэрэжэ ябана.

ТАСС-ай фотохронико.

НЮТАГ НЮТАГАЙ һонин

ТУҺАЛАМЖЫН ПУНКТ

Социалис хуули, ниитын ёһо гурим сахиха хэрэгтэ һуурин, тосхонуудаар бии болгогдожо байгаа милицидэ туһа хүргэхэ пунктнууд ехэхэн нүлөө үзүүлдэг болонхой. Манай Зэдэ болон Доодо-Тори тосхонуудта тиимэ пунктнууд байгуулагдаад, хүдэлжэ байна.

Милицидэ туһалха пункт бүхэндэ партийна, советскэ, профсоюзай, комсомолой болон ниитын бусад организациин түлөөлэгшэдһөө бүридэгдэһэн совет байгуулагданхай. Тус Соведэй гэшүүд гэмтэ ябадалай гарахагүйн, ниитын ёһо гурим эбдэлгын болохогүйн тула шухала хэмжээ абажа, ажалшадай дунда ойлгуулламжын, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ходо ябуулжа байдаг.

И. САНЖИЕВ,
Зэдын аймагай Соведэй гүйсэдкомой секретарь.

Уулзалга болобо

Аймагай «Саяан» гэжэ газетын дэргэдэ эмхидхэгдэһэн уран зохёолой нэгэдэлэй гэшүүд Л. Тапхаев, Ш. Байминов, В. Семенов гэгшэд партиин райкомой инструктор Е-Д. Б. Манзаевай хүтэлбэри доро Хойто гол тосхондо айлшалжа, нютагай хүн зонтой уулзаһан, шүлэг, рассказуудтаа танилсуулһан байна.

Поэт Л. Тапхаев «Захяа», «Асуудал», «Гараа үтэгты, хүнүүд», Ш. Байминов «Буряад орон» гэжэ поэмэһээ хэһэг, «Үншэн сагаан хада» гэжэ шүлэг уншажа, сугларгашадта альга ташалгаар угтагдаа. Тиихэдэ В. Семёнов уран зохёолой нэгэдэлэй гэшүүдэй мүнөө үедэ хэжэ байһан творческо ажал тухай хөөрэжэ үгөөд, «Партизанине саазалга» гэжэ баллада уншаа.

Энэ һонирхолтой уулзалгын түгэсхэлдэ партиин райкомой инструктор Е-Д. Б. Манзаев уласхоорондын байдал тухай лекци уншаба.

В. ТУЛАЕВ.

АНГУУШАД ОЛЗОТОЙ

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи агнуури-олзоборилгын ажахын управлениин Захааминай госпромхозой коллектив юһэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэбэ. Ангай арһа бэлэдхэхэ түсэб 122,4 процент дүүргэгдээ.

Тус госпромхозой Михайловкын, Санагын болон Түбэй үйлэдбэриин участогуудай коллективүүд һайнаар хүдэлөө. Жэшээлхэдэ, Санагын участогай ангуушад жэлэйнгээ түсэб 175,3 процент дүүргээ гэхэ гү, али 14 мянган түхэригэй ангай арһа тушааба.

Штатна ангуушад В. И. Жарков, Д. Ц. Гуржапов, Г. Ц. Ринчинов гэгшэд энэ жэлдэ баян олзотой. Захааминай ангуушад жэлэй дүүрэтэр үшөө 20 мянган түхэригэй ангай арһа гүрэндэ тушааха зорилго урдаа табина.

Р. БАЛДАЕВ,
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи агнуури-олзоборилгын ажахын управлениин ахалагша охотовед.

«СПОРТЛОТОГОЙ», «СПОРТЛОТО—2-ой» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Спортлотогой», «Спортлото—2-ой» 32-дохи тиражай дүнгүүд согсологдобо:

«Спортлото»: Нэгэшье хүн зургаан номер таажа шадаагүй. Табан номер таагшад—2303 түхэриг, дүрбэн номер таагһан хүнүүд — 53 түхэриг, гурбан номер таагшад 3 түхэриг абаха байна.

«Спортлото—2»: Мүн лэ нэгэшье хүн зургаан номер таагаагүй .Табан номер таагшад—1962 түхэриг, дүрбэн номер таагһан хүнүүд — 39 түхэриг, гурбан номер таагшад 3 түхэриг абаха.

Гушан хоёрдохи тиражай шүүбэринүүдые нөөсэлгын кассанууд 1974 оной декабриин 1-һээ 30 болотор түлэхэ юм.

(ТАСС).

ЭРШЭТЭ ТУЛАЛДААНАЙ ЭРХИМҮҮД ТОДОРБО

ЛЕНИНЭЙ орденто мяха-консервын комбинадай соёлой ордон соо боксоор командаараа болон өөр хоорондоо республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үнгэргэгдэбэ. Чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө гурбан үдэрэй туршада үргэлжэлһэн нааданда республикын «Урожай», «Буревестник», «Труд», «Спартак», «Локомотив» болон ЛВРЗ-гэй, авиационно заводуудай спортын клубуудай 66 боксер хабаадалсаһан байна.

— Жэл бүри республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэдэг энэ жэлэйнгээ нааданда залуушуулые гэхэ гү, али хоёрдохи командын боксернуудай хэр зэргэ ургажа ябаһые шалгажа, ехэ мүрысөөнүүдэй урда тээ дутуу дундануудые элирүүлхэ зорилго табигдаһан байгаа, — гэжэ республикын Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физкультура, спортын комитедэй түрүүлэгшын орлогшо В. Б. Цыбикдоржиев хөөрэнэ.

Чемпионой нэрэ солодо хүртэхын түлөө үнгэргэгдэһэн энэ нааданда дүршэлтэй боксёрнууд — СССР-эй спортын мастернууд Владимир Султумов, Александр Осокин, мастерта кандидадууд Александр Бадмаев, Зоригто Раднаев, Виктор Кауров, Александр Кондаков, Геннадий Плюснин, Николай Антонов, Владимир Плюснин, Вячеслав Шевченко гэгшэдһээ бэшэниинь спортын нэгэдэхи, хоёрдохи разрядтай спортсменүүд сугларһан байба.

Нааданай түрүүшын хоёр үдэр түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадалсаха эрхэ олохын түлөө бүхы боксёрнууд рингдэ гаража тулалдахадаа, аха нүхэдэйнгөө баян дүршэлтэй танилсаһан байна. Эдэнэрэй дундаһаа боксёрнууд Саян Гунтыпов, Владимир Дагбаев, Владимир Фёдоров, Владимир Будожапов, Сергей Дугаржапов, Вячеслав Сизых, Юрий Пинтаев гэгшэд үетэн нүхэдэйнгөө дундаһаа шалгаржа, түгэсхэлэй нааданда хабаадалсаха эрхэ олоно.

Нааданай гурбадахи — түгэсхэлэй үедэ чемпионой нэрэ зэргэ буляалдахаар 22 боксер рингдэ гараһан байгаа. Түрүү һуури эзэлхын түлөө рингдэ гараһан боксёрнуудай олонхинь залуушуул-һаял арба найма, хори наһатай боложо ябаһан боксёрнууд. Энэнь яһала һайшаалтай гээшэ.

46—48 килограммай шэгнүүртэн соогһоо спортын мастер Владимир Султумов «Урожай» бүлгэмэй түлөөлэгшэ, нэгэдэхи разрядтай Саян Гунтыповтай наадахаар рингын улаан буланда гараба. Нааданшье эхилжэ, залуу боксёр аха нүхэртөө добтолжо оробо. Оройдохоноо 54 уулзалга үнгэргэжэ, эдиршүүлэй дундаһаа республикын чемпион болоһон Саян дүршэлтэй боксёрой урдаһаа яһала шадамар бэрхээр добтолно. Тиибэшье дүршэлтэй боксёр Владимир Султумов хоёрдохи раундын тэнгһээ боксын һайн техникэ, добтолго харуулжа эхилхэдээ очконуудые олоор суглуулжа, республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ дололодохёо хүртэбэ.

Спортын мастер Валерий Кондаковой хүмүүжүүлһэн нэгэдэхи разрядтай Владимир Дагбаев («Спартак») мастерта кандидат Александр Медведевтэй наадахадаа, гурбан раундын туршада добтолһоншье һаа, дүршэл багатай байшаба.

— Рингын улаан буланда 1974 ондо РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ мүнгэн медальда хүртэжэ ерэһэн мүн байгша ондо Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй чемпион болоһон СССР-эй спортын мастер Александр Осокин, хүхэ буландань — 19 наһатай, спортын мастерта кандидат Зоригто Раднаев, — гээд соносхогдоно.

Эдиршүүлэй дунда боксын һайн бэлэдхэлтэй байдагаараа хододоо шалгардаг Зоригто «Труд» бүлгэмэй дүршэлтэй боксёр Александр Осокиниие яһала тухашаруулаа, мэгдэхээгээшье. Тиин Александр һүүлшын лэ раундда добтолго, хамгаалгаяа хёрхо мэргэнээр хэхэдээ, очкогоороо шүүжэ гараа. Удаадахи — 54—57 килограммай шэгнүүртэн соогһоо мастерта кандидат Виктор Кауровтай наадаха байһан нэгэдэхи разрядтай Владимир Фёдоров үбшэлһэн дээрэһээ рингдэ гарабагүй.

РСФСР-эй габьяата тренер А. А. Атархановай, СССР-эй спортын мастер Владимир Ильич гэгшэдэй хүмүүжүүлһэн Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институтда һуралсажа ябаһан боксёрнууд республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэжэ байгаа нааданда олоороошье ерэһэн, бэлэдхэл һайнтайшье байба. Энэнь яһала һайшаал, магтаалда хүрэмөөр. Хүнгэн бэетэй шэгнүүртэн соогһоо дурсагдагша институдай түлөөлэгшэд — мастерта кандидат Олег Тонкопрядченко, нэгэдэхи разрядтай Владимир Будожапов гэгшэд рингдэ гаража, боксын ёһотойл һайн наада харуулаа. Мүнөө хорин хоёртой боложо ябаһан Олег эдиршүүлэй дундаһаа 1972 ондо республикынгаа чемпион болоһон. Нүгөөдэнь 1973 ондо эдиршүүлэй дундаһаа республикын чемпион болоһон байха юм. Зүгөөр Владимир дүршэлтэй болоһон мастерта кандидадай урдаһаа сухарилтагүй шангаар добтолжо шадаа. Уулзалгын дүн гаргахада, Владимир Будожапов чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

Боксёрнууд — спортын мастерта кандидадууд Александр Кондаков, аха дүү Геннадий, Владимир Плюснинтэн, Виктор Ефимов, Николай Антонов гэгшэд республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна. Энэ үдэр 75—81 килограммай шэгнүүртэн соогһоо Николай Антоновтой наадахаар «Труд» бүлгэмэй түлөөлэгшэ, мастерта кандидат Вячеслав Шевченкын гаража ерэхэдэ, сугларагшад ехэтэ һонирхобо. Юуб гэхэдэ, Вячеслав урдандаа оройдоо 57—60 килограммай шэгнүүртэ наададаг байһан. Тиибэшье һайн добтолго, хамгаалгатай Антоновой урда бирахагүй байшоо.

Хүндэ шэгнүүртэнэй уулзаха болоходо зал соо шууяатай, шэмээтэй болоно. Эндэ урда үдэрынь шадамар бэрхээр наадажа, түгэсхэлэй тулалдаанда хүрэжэ ерэһэн Николай Сивец (багшанарай институт), Юрий Пинтаев (Зүүн Сибириин технологическа институт) гэгшэд байба. Николай Сивец 92 килограмм татадаг, нүгөөдэдөө орходоо аяар арбан килограммаар үлүү байһан. Тиимэһээ нүхэрөө яаха аргагүй шүүхэл ха гэжэ һанагдаһан байгдаа. Харин Юрий Пинтаев бэлэдхэл һайнтай байһаараа нүхэрөө очкогоороо диилэжэ гарахадаа, чемпионой улаан торгон лентэ мүр дээгүүрээ зүүбэл даа.

Республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн нааданда сугларһан залуу боксёрнууд өөһэд өөһэдынгөө дутуу дундануудые мүлижэ, саашадаа боксын һайн техникэ харуулхые оролдохо, эрмэлзэхэ бэзэ гэжэ һанагдана. Юуб гэхэдэ, мэнэ гэһээр — ерэхэ жэлэй март һарада «Байгал» журналай шанда хүртэхын түлөө заншалта нэмэл мүрысөөн, апрель һарада Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын спартакиада эхилхэнь ха юм. Эдэ мүрысөөнүүдтэ бэлэдхэл һайнтай боксёрнуудтай байхын зорилгоор республикын физкультура, спортын комитет залуушуулайнгаа хэр зэргэ бэлэдхэлтэй байһые зүб лэ туршажа үзэбэ, шадамар бэрхэ боксёрнуудаа тодоруулба.

Команданууд хоорондын дүн гаргахада, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай команда түрүү һуури эзэлжэ, дамжуулгын кубок, нэгэдэхи шатын дипломдо хүртэбэ. Зүүн Сибириин технологическа институдай, «Локомотив» бүлгэмэй команданууд удаадахи һууринуудые эзэлээ. Эндэ «Спартак», «Труд», «Локомотив» бүлгэмэй спортсменүүд бэлэдхэл муутай, үсөөн боксёрнуудые нааданда асараа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: республикын чемпионууд — (дээрэхи зураг, зүүн гарһаа) В. Султумов, А. Медведев, А. Осокин, В. Кауров, В. Будожапов; (доодохи зураг, зүүн гарһаа) А. Кондаков, Г. Плюснин, В. Плюснин, В. Ефимов, Н. Антонов, Ю. Пинтаев.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

ХИЛЫН саанаһаа

УЛААН-БААТАР

МНРП-гэй Центральна Комитедэй пленум

ТАСС

МНРП-гэй Центральна Комитедэй ээлжээтэ пленум эндэ болобо.

МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Арадай Ехэ хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал пленум нээгээ.

МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, Гүрэнэй түсэблэлгын комиссиин түрүүлэгшэ Д. Содномой хэһэн «1975 ондо МНР-эй арадай ажахые, соёлые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб тухай» элидхэлые, МНР-эй финансын министр Ц. Моломой хэһэн «МНР-эй 1975 оной гүрэнэй бюджет тухай» элидхэлые пленум шагнажа, зүбшэн хэлсэбэ.

Зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалнуудаар пленум тогтоол батлан абаа.

БЕЛГРАД

СКЮ-гэй ЦК-гай Президиумэй заседани

ТАСС

Югославиин Коммунистнуудай Союзай ЦК-гай Президиумэй заседани эндэ болобо. Европын Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай Варшавада болоһон зүбшэлэлгын уулзалга дээрэ СКЮ-гэй делегациин хэһэн тоосоое, ажал ябуулгые заседани дээрэ һайшаагаа.

1975 ондо Югославиин экономико, социальна байдал хүгжөөлгын үндэһэ һуури табилгын проектдэ хабаатай асуудалнуудые заседани дээрэ хаража үзөө. СКЮ-гэй ЦК-гай Президиумэй гүйсэдхэхэ комитедэй гэшүүн М. Месихович энэ темээр элидхэл хэбэ.

ЭБ НАЙРАМДАЛ БЭХИЖҮҮЛГЫН АША ТУҺАДА

Ноябриин 23—24-дэ Владивосток шадар үнгэргэгдэһэн совет-америкэн хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалгын дүнгүүдые дэлхэйн бүхы хэблэл, уласхоорондын үргэн олониитэ урма баяртайгаар угтаба. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй США-гай Президент Дж. Фордтой хөөрэлдөөнүүдэй дүүрэһэн тухай, түгэсхэлэй документнүүдтэ гар табигдаһан тухай мэдээсэлнүүдые радио болон телевидени үргэнөөр дамжуулна, газетэнүүд дэлгэрэнгыгээр бэшэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй США-гай Президент Дж. Фордтой хэһэн хөөрэлдөөнүүд хани ёһоной оршон байдалда үнгэрөө гээд америкэн хэблэл Владивостогһоо абаһан корреспонденцинүүд дотороо тэмдэглэнэ.

Л. И. Брежневэй, Дж. Фордын хөөрэлдөөнүүд аша үрэ ехэтэй байгаа гэжэ «Вашингтон пост» бэшэнэ. Уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулха хүсэл эрмэлзэлтэй байһанаа хоёр ороной хүтэлбэрилэгшэд элирхэйлээ.

«Советскэ Союзай амгалан добтолго үргэлжэлһөөр», «Совет-америкэн харилсаа һайжаруулха хэрэгтэ оруулһан шэнэ хубита» — гэһэн гаршагууд доро Болгариин газетэнүүд Л. И. Брежневэй, Дж. Фордын хөөрэлдөөнүүд тухай мэдээсэлнүүдые толилбо. КПСС-эй XXIV съезд дээрэ һайшаагдаһан эб найрамдалта программа бэелүүлхын тула Советскэ Союз ехэ оролдолго гаргажа байна. Энэнэй тулада нүхэр Л. И. Брежнев ехэ юумэ хэнэ гэжэ «Работническо дело» газетэ бэшэнэ.

Стратегическэ добтолхы зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хизаарлаха тухай удаан болзортой шэнэ хэлсээ баталха ехэ аргатай байһан тухайдаа Л. И. Брежнев, Дж. Форд мэдүүлээ гээд Польшын «Жиче Варшавы» газетэ мэдээсэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, США-гай Президент Дж. Фордын хөөрэлдөөнүүд дэлхэйн бүхы зоной аша туһада хабаатай гол шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ зорюулагдаһан байгаа гээд Венгриин «Непсабадшаг» газетэ бэшэнэ.

Хоёр оронои арадуудай аша туһада, уласхоорондын эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ совет-америкэн харилсаанай һайжаралгые болюулагдашагүй болгохын тула шухала бүхы юумэ хэхээр эрид шиидэнхэй байһан тухайдаа Советскэ Союз, Холбоото Штадууд мэдүүлээ.

СССР-эй ба США-гай хоорондын харилсаан һайжаржа байна. Советскэ Союзай, Америкын Холбоото Штадуудай хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалганууд уласхоорондын гол шухала асуудалые шиидхэлгэдэ нүлөөлдэг байһан гэжэ Баруун Берлинэй «Ди Вархайт» газетэ бэшэнэ. Владивосток шадар болоһон хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүд уласхоорондын шахардуу байдал һулаааруулха, нэн түрүүлэн стратегическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые саашадаа хизаарлаха арга олгохо байха гээд эб найрамдалда дуратай бүхы хүн зон этигэжэ найдажа байһанаа мэдүүлнэ.

Иимэ хэлсээн дары баталагдаа һаа, бүхы арад зоной аша туһада харюусаха һэн гээд Италиин «Паэзе сера», Лондоной «Обсервер», Баруун Германиин «Вельт ам зонтаг» болон гадаадын бусад газетэнүүд өөнжэлэлнүүд соогоо бэшэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй США-гай Президент Дж. Фордтой уулзажа, хэһэн хөөрэлдөөнүүд шахардуу байдал һуларуулха политикада ехэ туһа хүргэхэ байһаниинь дамжаггүй гээд Сенегалай гадаадын хэрэгүүдэй министр Асаан Сек мэдүүлээ. Советскэ Союзай, Холбоото Штадуудай харилсаанай һайжаралгаһаа бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдал бэхижэхэ, аюулгүй байдал хангагдаха гээд министр тэмдэглэбэ.

Совет-америкэн эдэ уулзалганууд ехэ удха шанартай байна гэжэ Японой «Асахи» газетэ бэшэнэ. Бүхы оронуудай хүсэл эрмэлзэлые хараада абажа, уласхоорондын гол шухала асуудалнуудые шиидхэхын тула шахардуу байдал һулаааруулха хараа бодолтой байһанаа Л. И. Брежнев, Дж. Форд мэдүүлээ.

Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалай шахардуу байһантай дашарамдуулан, һанаата боложо байһанаа хоёр тала элирхэйлэн мэдүүлбэ, гээд Ливанай «Орьян-Жур» газетэ онсолон тэмдэглэнэ. ООН-ой Аюулгүйн Соведэй шиидхэбэриин үндэһөөр, энэ райондохи бүхы арадуудай, тэрэ тоодо палестин арадай үндэһэн эрилтэнүүдые хараада абажа, тус райондо амгалан байдал һэргээхэ асуудалые шиидхэхэ шухала.

Хөөрэлдөөнүүдэй үедэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, США-гай Президент Дж. Форд СССР США хоёрой хоорондохи харилсаанай юрэнхы байдалые хаража үзөө гэжэ Индиин «Нэшнл геральд» газетэ бэшэнэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ совет-америкэн харилсаан нилээд һайжараа.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, США-гай Президент Дж. Фордын хөөрэлдэхэ үеэр ниитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршохо, эб найрамдал бэхижүүлхэ зорилготой Советскэ Союзай залан сэхэ политика элеэр харагдаһан байна гэжэ Венесуэлын ажалшадай нэгэдэмэл түбэй түрүүлэгшэ Крус Вильгас Каракаста мэдүүлбэ.

(ТАСС).

ВАШИНГТОН

США-ай ПРЕЗИДЕНТ Дж. ФОРДЫН МЭДҮҮЛГЭ

ТАСС

Президент Дж. Форд Владивостогһоо Вашингтондо ерэмсээрээ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэй хөөрэлдэһэн тухайдаа мэдүүлгэ хэбэ.

«Л. И. Брежневтэй уулзалгамнай һайнаар үнгэрөө гэжэ сэдьхэлээ ханан мэдээсэжэ шадаха байнаб», — гэжэ президент хэлээ. «Эдэ хөөрэлдөөнүүд уулзалгымнай эхин ба үргэлжэлэл болоно, — гэжэ тэрэ тэмдэглээ. — Уулзалганууд Л. И. Брежнев бидэ хоёрой харилсаанай эхин болохо байха гээд найданаб. Бэе бэеэ хүндэлжэ, эб найрамдал хангаха хэрэгые үргэлжэлүүлхэ хүсэлэнтэйгөөр Владивостогһоо мордоһон байхабди гээд һананаб».

Эдэ хөөрэлдөөнүүдэй үедэ Дүтын Зүүн зүгэй, Европодохи аюулгүй байдалай ба хоёр талын харилсаа холбооной асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн байнабди гэжэ Дж. Форд мэдүүлээ. «Бидэ олохон ушарта үгэеэ ойлголсоһон байнабди, — гэжэ тэрэ хэлэбэ. — Тиихэдэ арсалдаата асуудалнуудые тон сэхэ руунь табиһан байнабди».

«Совет ба америкэн арадуудай үмэнэ оршоһон гол шухала асуудалаар — стратегическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые саашадань хизаарлаха тухай асуудалаар үгэеэ ойлголсообди. Энэ асуудалые зүбшэн хэлсэжэ, шэнэ хэлсээ баталха үндэһэ һуури табиһан байнабди», — гэжэ Дж. Форд мэдүүлээ.

«Холбоото Штадуудай, Советскэ Союзай аша туһада харюусаха хэлсээнэй баталагдаха саг дүтэлөө», — гэжэ Дж. Форд хэлэбэ.

КИНШАСА

Африкан журналистнуудай холбоон

ТАСС

Энэ түбиин журналистнуудай учредительнэ съезд эндэ боложо дүүрэбэ. Африкан журналистнуудай холбоо байгуулха тухай шиидхэбэри съезд дээрэ абтаа. Бэеэ дааһан байдалтай Африкын түлөөлэгшэд, мүн национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдэй делегацинууд түгэсхэлэй заседани дээрэ Африкын шэнэ эмхиин үндэһэн документ — устав һайшаан абаад, холбооной хүтэлбэрилхы организуудые һунгаба.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. МНР-эй 50 жэл. Монголдо болоһон үнэн зүрхэнэй уулзалганууд. ТАСС-ай һүүлэй һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда. Партийна ажабайдал. Тоосоото-һунгалтын суглаанууд. «22 жэлдэ жолоошоноор» — Г. Шелковниковой статья. «Миллиард гаргашалагдаа» — В. Николаевай корреспонденци. Орон доторнай.

Гурбадахи хуудаһанда. «Газарай хүдэлхые хараада абан» — Ю. Хромовой статья. Шалгалтын бригадын материал. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Спортын һонин. Нютаг нютагай һонин.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 14.15 — Дамжуулгын программа. 14.20 — Һүүлэй һонин. 14.30 — Мультфильмнүүд (үнгэтэ). 15.00 — «Үхибүүд хатарна» (үнгэтэ). 15.30 — Мэдээсэлэй программа, концерт. 19.00 — Һүүлэй һонин.

Улаан-Үдэ. 19.30 — «Уран һайханай самодеятельность» — телевизионно суглуулбари. 20.10 — телевизионно һонин. 20.30 — «Элүүр энхэ байлга». — телевизионно журнал. 21.00 — «Сэлэнгэ» — телевизионно журнал. (Буряадаар). 21.40 — Соносхолнууд.

«Орбита». 22.00 — «Счастливый рейс» уран һайханай фильм. 23.20 — Концерт. 23.50 — 24.00 — Забһарлалга. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. Монголой Арадай Революционно партиин III съездын болоһоор, мүн МНР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан концерт.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 19.40 — Искусствын мастернуудай концерт. 21.00 — «Экономико, политика, хүн».

ҮНШАГТЫ һонирхохол байхат

ХҮЛӨӨРӨӨ СОХИДОГ МАШИНИСТКА

Үзэг холбон гараар со[...]
дог бэшэгэй машинкын ор[...]
до хүлөөрөө хүдэлгэдэг [...]
шинка зохёожо болохо гү [...]
жэ хүнүүд үнинһөө һонирхо[...]
байгаа. Һаяхан Японой [...]
фирмэ тусгаар ехэ болго[...]
һон клавиатура зохёогоод, [...]
рэнээ юрын бэшэгэй машинк[...]
клавиатуратай холбожо, [...]
хай оньһон дохёогоор хүдэ[...]
гэдэг болоо. Энэ үхаансар[...]
бүтээһэн түхеэрэлгэтэй [...]
шинкада хүнэй хүлөөрөө со[...]
ходонь һайн мэргэжэлтэй [...]
шинисткын гараараа сохи[...]
һоо дутуугүй түргэнөөр бэ[...]
сохин гаргадаг байна.

БАРИЛГАШАД АРХЕОЛОГУУДТА ТУЬА ХҮРГЭНЭ

Иокогама хотодо шэнэ б[...]
шан гэр бариха бари[...]
талмай сэбэрлэжэ байһан [...]
дэлмэришэд газар доро[...]
урда сагта хүниие хүдөөлү[...]
һэн хуурсаг олоо. Тэрэнь [...]
бэ-таба мянган жэлэй са[...]
табигдаһан хуурсаг бай[...]
Барилгашадай һүүлдэ [...]
дэнь археологууд ерэжэ, [...]
дэрэлгэ хэхэдээ энэ участ[...]
дээрэ үшөө 25 тиимэ хуур[...]
бии гэжэ элирүүлээ. Т[...]
ниие малтажа абаад, шэн[...]
лээд байхада, Японой ар[...]
нууд дээрэ эртэ урда са[...]
һууһан хүн зоной ажабай[...]
ёһо заншал тухай олон шу[...]
ла асуудалнуудта хар[...]
үгэхэ аргатай болохо юм.

КОСМЕТИКЫН ХОРО[...] ТУХАИ

Японой парфюмернэ [...]
мышленностиин бүтээн гар[...]
даг элдэб крем, помада, [...]
гэхэ мэтэ хэрэгсэлнүүд[...]
бэедээ түрхидэг эхэнэрнүү[...]
олонхинь тусхай арһанай [...]
шеөр үбшэлдэг байба. [...]
ба мянган япон эхэнэрнүү[...]
шэнжэлжэ үзөөд байхад[...]
мэргэжэлтэд тиимэ то[...]
хойлго хээ.

ПОЛИЦИИНХИД АРХ[...] УУХАЯА БОЛИНО

ТОКИО хото, мүн тэрэ[...]
заха шадар автомоби[...]
усал аюулда ороҳо [...]
олон боложо байна. Тии[...]
тиитэрээ харгы зам дээр[...]
гурим журам наринаар са[...]
ёһотой аад, полициин хүс[...]
мэрилэгшэд өөһэдөө һогт[...]
гаар автомашинын жоло[...]
һуужа, элдэб гэмтэл [...]
аюул тохёолдуулдаг ба[...]
Харгыда ябаха гурим жу[...]
эбдээд баригдахадаа, [...]
ман полициинхид тээшэ [...]
гаараа заажа: «Эдэш [...]
һаа юугээрээ үлүү болоо [...]
гэдэг һэн. Олониитын эт[...]
найдабариие тэхэрюулхэ [...]
шоодбори нэрэһээ һала[...]
тула полициин засагаар[...]
өөһэдынгөө хүдэлмэрилэгш[...]
һөө ажалдаа байхадаа [...]
уухагүйб гэһэн уялга бэшү[...]
жэ абадаг болоо. Энээн[...]
ашаар Тотига префектур[...]
гурба мянган полисмен[...]
хатуу харые оройдоо хэ[...]
лэхээ болёо.

АРХИНШАДАЙ АША[...] ТУҺАДА

Американ морягуудай [...]
орожо архидадаг Японой [...]
ка хотын ресторан, һу[...]
клубууд тэдээн тухайгаа [...]
наагаа зобожо, айл[...]
һууха стулнуудта тусхай [...]
мень хэдэг болоо. Тэдэнь [...]
молёдууд болон автома[...]
да һуужа ябахадаа хүнүү[...]
һууридаа бэеэ бүхэлдэг [...]
һэдэл адли юм. Ушарынь [...]
гэхэдэ, һүүлэй үедэ үлүү [...]
ратараа уужархиһан за[...]
шуул баарай стойкын хо[...]
гаархи үндэр һандали д[...]
һээ халин унажа, хабһаа [...]
хардаг, гэмтэдэг болоо [...]
Мүнөө һогтуухан бо[...]
хүдхэшүүлдэ һууридаа [...]
һайнаар уяад байгаа һа[...]
архи үшөө нэмэжэ үгэдэг [...]

«ГАРГҮЙ БАНДИДҮ[...]

Тусхай нааданай автома[...]
дые Япондо иигэжэ нэр[...]
Энэ автомадуудта му[...]
хээд, ехэ шүүбэри абаха [...]
шэ «бурханай мэдэлэй» [...]
жэ мэдэжэ байбашье [...]
хүнүүд энэ шуналтай на[...]
най охиндо абтажа, хар[...]
хооһорторо «бандит» [...]
мат руу мүнгэеэ хэдэг б[...]
Һаяхан Токиодо шэнэ [...]
лэй нааданай автомат зо[...]
доо. Хэн нэгэнэй тэрэн [...]
мүнгэеэ хээд шүүгээгүй һ[...]
автомат сооһоо хүнэй [...]
малтаһандал энеэдэн [...]
даг. Харин шүүхэдэнь [...]
шьеб сухалтайгаар хэрхи[...]
дуулдаха юм. Автомадай [...]
һон соо магнитофоноор [...]
ан бэшэгдэнхэй байна [...]

«КРОКОДИЛДОЛ ШҮДЭТЭЙ ХҮНҮҮД[...]

Африка орондо ажа[...]
бауле гэжэ угсаатан[...]
зон тон һайхан аржаг[...]
гаан, бүхэ шүдэтэй юм. [...]
дэнэй шүдэд бутаржа [...]
үбшөөр үбдэдэггүй. Т[...]
шье хүнүүдтэ шүдэнэй [...]
үбшэн хүрэдэг гэжэ тэдэ [...]
мэдэхэ. Өөһэдынгөө уг [...]
лай ёһоор бауле угсаатай[...]
хүсэһэн хүн бүхэн шүд[...]
дээ хюрөөдэжэ, кроко[...]
шүдэндэл адлихуу түхэ[...]
болгодог. Уг гарбалнай [...]
дилһоо эхитэй юм гэжэ [...]
угсаатан тоолодог.
(«Азия и Африка сегодн[...]
гэжэ журналһаа абта[...]

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.